105.
1894.

A NAGY-SZALONTAI EV. REF. EGYHÁZMEGYE

1894. AUGUSZTUS 16. NAPJÁN

# N.-SZALONTÁN TARTOTT KÖZGYŰLÉSÉNEK

ÉS

# BIRÓSÁGI ŰLÉSÉNEK

# JEGYZŐKÖNYVE.

KIADTA:

BALOG AMBRUS

EGYHÁZMEGYEI FŐJEGYZŐ.

DEBRECZEN,

NYOMATOTT A VÁROS KÖNYVNYOMDÁJÁBAN.

1894. — 960.

# A NAGY-SZALONTAI EV. REF. EGYHÁZMEGYE

1894. AUGUSZTUS 16. NAPJÁN

# N.-SZALONTÁN TARTOTT KÖZGYŰLÉSÉNEK

ÉS

# BIRÓSÁGI ŰLÉSÉNEK

# JEGYZŐKÖNYVE.

KIADTA:

BALOG AMBRUS

EGYHÁZMEGYEI FŐJEGYZŐ.

DEBRECZEN,

NYOMATOTT A VÁROS KÖNYVNYOMDÁJÁBAN.

1894. — 960.

# A NAGY-SZALONTAI EV. REF. EGYHÁZMEGYE

1894. AUGUSZTUS 16-án

NAGY-SZALONTÁN TARTOTT KÖZGYŰLÉSÉNEK

# JEGYZŐKÖNYVE.

Jelen voltak:

*Széll Kálmán* esperes és *Tisza Kálmán* egyházmegyei gondnok elnöklete alatt:

*I. Tanácsbirák:*

Lelkészi részről:

Balog Ambrus
Márk Ferencz
Nagy Imre
Böszörményi Lajos
Sipos Imre
Hajdu Elek.

Világi részről:

Dr. Balogh Elek.
Sántha István.

*II. Jegyzők:*

Balog Ambrus, Nagy Imre lelkészi, — Sántha István, Hadházi Kálmán világi részről.

*III. Lelkészek:*

Bán József nagyzerindi, Bagdi János anti, Bernáth Lajos tenkei, Bethlendi Sándor tamásdai, Kolumbán Áron köte-gyáni, Ónodi Sándor mező-gyáni, Kozma Zsigmond mező-sasi, Szondy György gyantai, Kis György szakáli, Leel-Őssy István bajji, Miklóssy Béla erdő-gyaraki, Boros Gábor árpádi, Nagy Elek sonkolyosi, Budai János berek-böszörményi, Fogarassi Bálint radna-lippai, Pokoli József geszti lelkésztársak és Vadas Gyula csermői segéd-lelkész-tanitó.

*IV. Egyházak világi képviselői:*

Ifj. Balogh László, Molnár József Nagy-Szalontáról, Debreczeni Gábor Sarkadról, Bod Ferencz Komádiból, Szabó József Ugráról, Boros L. Mihály Gyantáról és Kenderesi Sándor Tamásdáról.

---

Elnöklő esperes — buzgó ima után — szive mélyéből üdvözölve egyházmegyénk hervadhatatlan érdemü, mindnyájunk által szeretve tisztelt gondnokát, *Tisza Kálmán* Ő nagyméltóságát; szive mélyéből üdvözölve a megjelent lelkészi és világi tanácsbirákat, jegyzőket, lelkészeket, az egyházak világi képviselőit, átalában a közgyülés minden alkotó tagjait; szivből szivekhez szóló meleg szavai után, — Istennek áldó kegyelmét és megszentelő békességét kérvé tanácskozásunkra: jelen közgyülést megnyitottnak nyilvánitja.

**54.** Jegyző felolvassa neveit az egyházak megjelent képviselőinek, kik szabályszerüen kiállitott megbizó leveleiket hozzá beadták.

Az egyházak világi képviselői a fent kitett sorrendben igazoltatnak.

**55.** *Tisza István*, *Benedek László* tanácsbirák az esperesi hivatalhoz küldött jelentéseikben tudatják, hogy részint gyengélkedés, — részint elhárithatatlan okok miatt a mostani közgyülésen meg nem jelenhetnek.

Sajnos tudomásul vétetik.

**56.** A tárgysorozat felolvastatván:

helyben hagyást nyer és tanácskozási sorrendül szolgál.

**57.** Olvastatott a következő esperesi jelentés a törvényszerü egyházlátogatásról:

Nagytiszteletü egyházmegyei közgyülés!

A f. évi törvényszerü egyházlátogatásról szóló jelentésemet a következőkben van szerencsém beterjeszteni:

Két egyházban u. m. N.-Szalontán és Tenkén személyesen, Gyantán és filiáiban, Belényesen, Fenesen, Remetén, Tárkányban, Nyégerfalván, B.-Ujlakon, Sonkolyoson és Jánosfalván *Benedek László* egyházmegyei tanácsbiró urral együttesen teljesitettük a törvényszerü egyházlátogatást.

Az aradi, ménesgyoroki, radnalippai, pankotai és cserméi egyházakban *Balog Ambrus* egyházmegyei tanácsbiró egyedül; — a kisperegi, német-peregi, szemlaki, szentleányfalvai egyházakban *Csécsi Imre* aradi

lelkészszel, a borossebesi és bokszegi egyházakban *Kócsa Károly* lelkészszel együtt; — a kötegyáni, anti, f.-gyarmati, n.-zerindi, erdőhegyi, ágyai, szintyei, vadászi, bélzerindi, tamásdai, bajii, erdőgyaraki, árpádi és feketetói egyházakban *Márk Ferencz* és *Sipos Imre* egyházmegyei tanácsbiró urak; — a harsányi, ugrai, geszti, m.-gyáni. zsadányi, okányi, s.-keresztúri és sarkadi egyházakban *Nagy Imre* és *Hajdu Elek* egyházmegyei tanácsbiró urak; — az m. sasi, b.-böszörményi, k.-apátii, szakáli, m.-homorogi és komádii egyházakban *Böszörményi Lajos* egyházmegyei tanácsbiró ur *Kolumbán Áron* lelkészszel együttesen végezték azt fölkérésem folytán.

A tisztelettel idezárt egyházlátogatási jegyzőkönyvek alapján a következő fontosabb és részben hatósági intézkedést igénylő ügyeket van szerencsém kiemelni:

1. Jeles tanitók: *Kapéri Károly* n.-szalontai fiu, *Török Gyula*, *Sütő Antal*, *Szabó Gyula*, *Bakk János* n.-szalontai leány-tanitók. *Ferenczi József* kötegyáni fiu, *Kis István* kötegyáni leánytanitó, *Szabó József* n.-zerindi fiu, *Lehoczky József* n. zerindi leány, *Váczi Sándor* vadászi leánytanitó, *Harmati Gusztáv* ugrai fiu, *Mikó Márton* és *Posztós István* sarkadi fiutanitók és *Báthori István* gyanté-pusztai vegyes iskola tanitó. A vallástanitást jeles eredménynyel végezte *Fogarassy Bálint* radnalippai körlelkész.

2-szor. A Nagy Dániel vezetése alatt levő tenkei fiiskola gyenge s alig kielégitő eredményt mutatott fel, — itt azonban tekintetbe veendő a tanitó 73 éves kora és azon hivatalos nyilatkozata, hogy a jövő 1894—5-ik iskolai évben nyugdijaztatását kéri.

3-szor. Gyantán a Pap Gábor vezetése alatt levő leányiskola nem kielégitő, a tanterv megtartva nincs. A presbyterium utasitva lett, hogy egyfelől a leányiskola rendszeres tanitásáról, s a tanitás ellenőrzéséről állásából kifolyólag gondoskodjék; — másfelől, mivel mind a fiu, mind a leányiskola tulzsufolt, — egy harmadik iskolának, — ha mindjárt segédtanitó alkalmazása mellett is, az 1895. év szeptember 1-re leendő megnyitását tegye lehetővé.

4-er. Fenesen utasittatott a presbytérium, hogy mivel a második iskola helyiségére nézve ezuttal véglegesen intézkedni nem lehetett, egy hónap alatt tegyen jelentést az esperesi hivatalhoz; miután a lelkész felelősséget vállalt, hogy azon esetben, ha nem sikerülne második iskola helyiségül alkalmas telket vásárolni: a lelkészlak kertjéből, részben a mostani iskola, illetőleg tanitói lakás telkéből szakittassék ki erre alkalmas telek. A presbyterium pedig kötelezte magát arra, hogy az ekképen beszerzett iskola telekre leányiskola épületet állit, az épülethez szükséges anyagokat még ez év folyamán beszerzi, az épület tervét s költségvetését az esperesi hivatalhoz beterjeszti, s az iskola épületnek 1895. tavaszán leendő fölépitésére magát kötelezi. Fenesi lelkész folyó évi junius 19-én kelt 17. számu jelentésében elmondja, hogy a presbyterium junius 17-én tartott gyűlésében kinyilatkoztatta, hogy ha alkalmas helyiség lesz oda, és nem a

lelkészi kertbe épiti a leányiskolát, s őt bizta meg a telek megszerzésével, a mi folyamatban is van.

5-ször. Belényes-Ujlakon Fábián Lászlónak 8 hónap óta tartó sulyos nagy betegsége miatt, mely őt hivatalképtelenné tette, *a tanitást Sipos János lelkész végezte, elismerést kiérdemlett jó eredménynyel.*

6-szor. A sonkolyosi állami iskolában a vallástanitást Nagy Elek lelkész jó eredménynyel, az énektanitást Pokoli Kálmán állami tanitó és ev. ref. kántor szintén jó eredménynyel végezte.

7-szer. A remetei állami iskolában a vallástanitás eredménye nem volt elbirálható, azért, mert a lelkész előbb huzamosb ideig tartó betegeskedése, majd később az állami iskola tanitójával való éles összeütközése miatt a tanitást rendszeresen nem eszközölhette; állami tanitó Nagy Sándor pedig sem az ev. ref. énekek tanitását, sem a kántori teendők végzését nem teljesitette, sőt egyenesen megtagadta; miért is hivatalos megkeresésem folytán Biharmegye tanfelügyelője ellene fegyelmi eljárást inditott s őt állomásától felfüggesztette; ugy hogy az állami tanitóságnak más alkalmas egyénnel betöltése folytán a remetei kisded egyháznak megzavart nyugalma és békéje remélhetőleg vissza fog térni.

8-szor. Örvendetes emelkedést mutat az erdőhegyi fiu és leányiskola s általában mindkét iskolán meglátszik a szorgalmas vezetés és buzgó figyelem. Szintén emelkedést mutat Tamásdán a Kádár Ferencz vezetése alatt álló vegyes iskola.

9-szer. Hanyatlás észlelhető Bajon a Tatai Ambrus vezetése alatt álló vegyes iskolánál. Gyönge és elhanyagolt a Koczó Lajos vezetése alatt álló ágyai leányiskola, — némi mentségéül szolgál ugyan a tanitónak az, hogy elődjétől teljesen elhanyagolt iskolát vett át, — szintén gyönge a Nagy István vezetése alatt álló okányi vegyes iskola; — miért is mind a három helyütt az illető tanitók szorgalmasabb és eredményesebb tanitásra, az iskolaszékek pedig az iskolák feletti buzgóbb ellenőrzésre utasittattak.

10-szer. Kis-Peregen meghagyatott a gondnoknak, hogy a leányiskola tanitó első szobája felibe 14 nap alatt felső mestergerendát huzasson s ennek megtörténtéről lelkész az esperesi hivatalhoz jelentést tegyen; — mi csakugyan meg is történt, bejelentetvén a meghagyott javitásnak foganatositása. — Ugyancsak K.-Peregen utasittatott gondnok, hogy a vegyes iskola tantermét f. szeptember 1-ig köveztesse ki.

11-szer. Az iskolai tanitás eredménye nem volt elbirálható Komádiban, hol az uralkodó difteritisz járvány miatt az iskolák bezárva voltak. Ugrán, hol szintén járványos betegség miatt az iskolai tanitás több izben szünetelt, — N.-Harsányban, hol a leánytanitó hosszabb ideig tartó betegsége miatt szintén szünetelt a tanitás: a hiányok pótlása czéljából az iskolai év meghosszabbitása s a jövő iskolai év korábbi kezdése ajánltatik.

12-szer. Tenkén, Gyantán, Belényesben, Remetén, Sarkad-Keresztúron, K.-Peregen, Szentleányfalván, hol az egyházmegyei közigazgatási költséggel hátralékban vannak: e hátralékoknak 2 év alatti letörlesztésére presbyteriumok fegyelmi eljárás terhe alatt utasittattak.

13-szor. Mivel az egyházkerület által kiszabott tanterv még most sincsen mindenütt pontosan megtartva és az általa kötelezővé tett tankönyvek nincsenek mindenütt használatban, — s több helyt a felvételi napló és iskolai anyakönyvek hiányosak: egyfelől a presbyteriumok a szükséges taneszközök, vezérkönyvek, felvételi naplók és iskolai anyakönyvek haladéktalan beszerzésére, másfelől a tanitók azoknak tantervszerü felhasználására utasitandók, illetőleg fegyelmi eljárás terhe alatt kötelezendők.

14-szer. Végül az egyházmegyei tanügyi bizottság nevében van szerencsém jelenteni, hogy a hozzá beérkezett adatok szerint, a folyó 1893—4-ik tanévben egyházmegyénkben 97 tanitó volt alkalmazva, kik közül fitanitó 33, leánytanitó 31, vegyes iskola tanitó 33; — közülök képesitve van oklevéllel 63, igazolványnyal 19, kibocsátványnyal 5, lelkésztanitói képesitvénye van 6-nak, segéd-lelkészi 2-nek, nincs képesitvénye 2-nek; — ezek közül állandó 83, ideiglenes 10, segéd 4; — a tanitók folyó évi összes javadalma 45,756 frt; az egyházkerület által meghatározott A) tanterv szerint tanitott 19, B) szerint 9, C) szerint 69.

6—12 éves 9016 tanköteles közül iskolába járt 8409, az iskolát idő előtt elhagyta 234, iskolába soha sem járt 373.

3—15 éves korig tanköteles 3407 közül iskolába járt 1824, nem járt 1583. Az iskolai épületek száma 87, ebben van 98 tanterem, melyből törvényszerü 32, kielégitő 51, türhető 13, rosz állapotban levő 2. Az iskola fentarására a folyó évben fordittatott 5402 frt; ugy hogy az iskoláztatásra a folyó iskolai évben tett kiadások főösszege 51,168 frt.

Általában tudomásul vétetik. Inditványai határozati erőre emeltetnek. Intézkedései jóváhagyatnak.

a) A gyantai presbyteriumnak szivére köti és meghagyja egyházmegyénk közgyűlése hogy a *leányiskolában a rendszeres tanitásról s annak ellenőrzéséről gondoskodjék;* a harmadik iskolát pedig állitsa fel, hogy az az 1895-ik év szeptember hó első napján megnyitható legyen.

b) A fenesi presbyteriumnak kötelességévé teszi egyházmegyénk közgyűlése, hogy a *leányiskolát ne a lelkészi kertbe*, — hanem iskola részére alkalmatos helyre *épitse fel;* mert magának az egyháznak áll érdekében, hogy helytelenül alkalmazott takarékoskodás miatt a leányiskola épületét oly helyre ne tegye, hol az czéljának meg nem felelhet; hanem ha már uj iskolát épit: épitse azt oly helyre, hol ugy a közegészségügyi követelményeknek, mint a helyes tanitás alapelveinek eleget lehet tenni.

Épen azért az uj iskolai helyiség okos megválasztását kiválóan figyelmébe ajánlja egyházmegyénk közgyűlése a fenesi presbyteriumnak, valamint azt is, hogy az épitkezéshez szükséges anyagok beszerzéséről idejében gondoskodjék, az iskola épület tervét, költségvetését, s a fedezetről

való kimutatást terjeszsze be az esperesi hivatalhoz, hogy beválthassa azon kötelező igéretét, hogy az épitést már az 1895-ik év tavaszán megkezdi.

c) Bajjon *Tatai Ambrus*, Ágyán *Koczóh Lajos*, Okányban *Nagy István* tanitókat felhivja egyházmegyénk közgyűlése, hogy tanitói kötelességeiket *odaadóbb szorgalommal végezzék*, mert tanitásuk eredménytelensége esetén a fegyelmi vizsgálat kellemetlenségeit önmaguk vonják magukra.

d) Tenkén, Gyantán, Belényesben, Remetén, Sarkad-Kereszturon, Kis-Peregen és Szentleányfalván a presbyteriumokat utasitja egyházmegyénk közgyűlése, hogy egyházi közigazgatási hátralékban levő tartozásaiknak *egyik felét* a f. 1894-ik, *másik felét* a jövő 1895 ik évben törleszszék le, mit ha tenni elmulasztanának: már most utasitja közgyűlésünk az esperesi hivatalt, hogy a mulasztók ellen a fegyelmi eljárást alkalmazza.

**58.** Olvastatott a következő esperesi jelentés az elnökileg elintézett ügyekről:

Nagytiszteletű egyházmegyei közgyűlés!

Az egyházmegye utóbbi közgyűlése óta elnökileg elintézett közérdekü ügyekről van szerencsém a következőkben terjeszteni be jelentésemet:

1-ör 1894. április 14-én 216. sz. a. jóváhagytam a homorogi egyház templomépitési szerződését, mely szerint Tóth Imre keresztesi épitész 9171 frt 53 krban vállalta fel a jóváhagyott tervszerinti épitést.

2-or ápril 29-én 224. sz. a. Szathmáry István segédlelkészt képesitő és szolgálati bizonylatai alapján felhatalmaztam a nagyszalontai egyházban mellettem a lelkészi szolgálatok végezésére, segédlelkészi minőségben.

3-or május 2. 225. sz a. jóváhagytam az okányi egyház azon szerződését, melynek értelmében Szabó Lajos békési épitész felvállalta 4318 frt 08 krért a jóváhagyott tervszerinti épitést.

4-er május 11. 239. sz. a. jóváhagytam a kisházai egyház épitési szerződését, melynek értelmében Biró Lajos 65 frtért vállalta föl a torony alaku harangláb elkészitését.

5-ör junius 8. Juhász József okleveles tanitót, a k.-apátii presbyterium választása alapján ideiglenesen megerősitettem a k.-apátii tanitóságban.

6-or junius 10. Szücs Ferencz tanitót oklevele és szolgálati bizonylata alapján ideiglenesen megerősitettem a bokszegi tanitóságban.

7-er május 10. 281. sz a. Szabó János ev. ref. lelkészjelöltet képesitő és szolgálati bizonyitványa alapján felhatalmaztam az erdő-gyaraki

egyházban a lelkészi szolgálatok jogérvényes végzésére segédlelkészi minőségben.

8-or junius 23. Kálmán Béla segédlelkészt felhatalmaztam a kisperegi egyházban a lelkészi szolgálatok teljesitésére segédlelkészi minőségben.

9-er Koczó Lajos okleveles tanitót az ágyai presbyterium határozata alapján az 1894—95. iskolai év tartamára ideiglenesen megerősitettem az ágyai leánytanitóságban.

10-er julius 26 Balogh József okleveles tanitót, ki eddig Árpádon volt rendes tanitóul alkalmazva, megerősitettem a csegőd-vadászi pusztai tanitóságban, melyet a geszti uradalom. — 734 frtra értékelt dijlevél mellett most állit fel, — és azt épen ugy, mint az általa már régebben szervezett gyanté-pusztai tanitóságot, a nagyszalontai ev. ref. egyházmegye fenhatósága alá helyezett.

11-er julius 26. Nagy Ferencz képezdei tanfolyamot végzett tanitójelöltet bizonyitványa és a tamásdai presbyterium választása alapján ideiglenesen megerősitettem a tamásdai tanitóságban.

12-er augusztus 4. Pap Imre okleveles tanitót, ki eddig Körös-Tarcsán volt alkalmazva tanitóul, oklevele és szolgálati bizonyitványa alapján a komádii presbiterium megválasztása folytán ideiglenesen megerősitettem a komádii közép fiiskola tanitóságban.

13-or augusztus 7 390. sz. a. Örvendetes tudomásul vettem, s mint ilyet, hagytam jóvá B. Sárközi Gergely és neje Tóth Katalin azon nyilatkozatát, mely szerint maga és családja sirhelyének váltságául 750 frtot fog ki fizetni az árpádi egyháznak, — továbbá Tóth András ugyancsak árpádi lakos azon nyilatkozatát, mely szerint a maga és családja temető helye váltságául 100 frtot kötelez, illetőleg hagyományoz az árpádi ev. ref. egyház javára.

14. Egyházmegyei gondnok ur Ő nagyméltóságával egyetértőleg, f. é. julius 16-án, egyházmegyénk tanácsbiráit s nehány lelkészt értekezletre hivtuk össze, — hogy ennek megállapitása folytán egyöntetüleg járhassanak el, — az egyetemes leltár jelentő iveinek betöltésénél, — a megbizandó küldöttségek; — 11 küldöttséget kért föl és bizott meg e tárgyban egyházmegyénk elnöksége; — s ezek, egynek kivételével, már el is jártak megbizatásukban; — kérem ezen küldöttségek fuvardiját az egyházmegyei közpénztárból kiutalványozni s a betöltött jelentő ivek felülvizsgálatával a N.-Szalontán lakó egyházmegyei tanácsbirákat megbizni

Ugyanezen küldöttségek bizattak meg azzal is, hogy ott, hol a tanitói fizetés a törvényszerű minimumot el nem éri, a hiány biztositása, esetleg államsegély igénybe vétele tárgyában; — a 111—1894. sz. egyházkerületi végzés értelmében járjanak el, illetőleg hivják föl a presbyteriumokat, hogy az 1893. évi XXVI. t.-cz. s annak életbe léptetésére kiadott 10,000—1894. sz. miniszteri rendelet utasitása szerint kiállitott kérvényeiket az egyházmegye és egyházkerület közgyűlései utján terjeszszék föl a vallás- és közoktatásügyi miniszteriumhoz; — mivel pedig az e tárgyu kérvények

csakis f. é. szeptember 25-ig fogadtatnak el: Főtiszteletü püspök urat fölkértem, hogy az egyházkerület közgyűlését szeptember első felében összehivni méltóztassék. — Az e tárgyban beérkezett kérvényeket van szerencsém külön beterjeszteni; — és ezzel kapcsolatban jelenteni, hogy f. é. julius 31-ikén 373 sz. a. a püspöki hivatalhoz intézett fölterjesztésemben, — kimutatva hol vannak egyházmegyénkben lelkész- és segédlelkész-tanitók alkalmazva; — fölkértem Főtiszteletü püspök urat, hogy addig is, mig nevezett helyeken a tanitóságok ügye törvény szerint elintéztetnék: a most alkalmazott lelkész- és segédlelkész-tanitók részére, — a tanitói teendők jogérvényes végezésére, — a vallás- és közoktatásügyi minisztériumtól kivételes engedélyt kieszközölni kegyeskedjék.

A f. é. julius 16-án tartott egyházmegyei értekezleten végre eszmét cseréltünk, az országos lelkészi gyámintézetnek az egyetemes konvent által megállapitott alapszabálytervezetére vonatkozólag.

Átalában jóváhagyó tudomásul szolgál.

a) A csegőd-vadászi pusztán a geszti uradalom által felállitandó iskolára való *felügyeletet szives készséggel vállalja el egyházmegyénk közgyűlése*, mert meg van győződve a felől, hogy a 734 frtra értékelt dijlevél mellett alkalmazandó tanitó működése itt is kedvező eredményt és örvendetes sikert fog felmutatni, mint ugyanazon uradalom Gyanté pusztán levő iskolájában.

A geszti uradalom fenkölt lelkű tulajdonosa — *Tisza Kálmán ur iránt* pedig a tanügy oltárán hozott ezen ujabb áldozatáért *elismerő és hálás köszönetét jegyzőkönyvileg kifejezni* egyházmegyénk közgyűlése *kedves kötelességének ismeri.*

b) Árpádi lakos B. Sárközi Gergely és neje Tóth Katalin 750 frt, — Tóth András 100 frt ajánlatát, mely sirhely váltságul szolgál, *elismeréssel veszi tudomásul egyházmegyénk közgyűlése*, s az adományozók nemes szivből származó, egyházias buzgóságról tanuskodó, szép elhatározásáért köszönetét nyilvánitja. Az árpádi egyház előljárósága pedig felhivatik, hogy ezen alapitványszerű adományok befizetéséről jelentést tegyen az egyházmegye közgyűlésének.

c) Az egyetemes leltár jelentő iveit betöltő küldöttségek fuvardiját egyházmegyénk közgyűlése az egyházmegyei közpénztárból utalványozza.

A beérkezett jelentő ivek felülvizsgálatával esperes elnöklete alatt *Ercsey Sándor*, *Dr. Balogh Elek*, *Sántha István* és *Böszörményi Lajos* tanácsbirákat megbizza

**59.** Kis György lelkész-tanitó és Vas Sándor gondnok a szakáli presbyterium megbizásából beterjesztik az egyházmegyei és egyházkerületi

közgyűlés utján a nagyméltóságu vallás- és közoktatásügyi miniszteriumhoz intézett azon kérvényüket, mely szerint a szakáli tanitói fizetést, mely hatóságilag 212 frt 56 krra értékeltetett, hogy az a 300 frt minimumot megüsse, a hiányzó 87 frt 44 krral az 1893. évi XXVI. t.-cz. értelmében, államsegély igénybevételével kivánják pótolni.

Egyházmegyénk közgyűlése a szakáli presbyterium az iránti kérelmét, hogy a szakáli tanitóság javadalma 87 frt 44 kr. állami segélylyel pótoltassék: *pártolólag terjeszti fel a főtiszteletű egyházkerületi közgyűlésre*, mert a szakáli ev. ref. hiveket, s azoknak áldozatkészségét, minthogy kevesen vannak, a már most is jelentékeny egyházi adóterheiknél még nagyobbal megzsibbasztani nem volna czélszerű. Különben is ezen hivek templomuk, paplakuk és magyar nemzeti szempontból is oly fontos iskolájuk egészen ujból való felépitése és fentartása által *elismerést érdemlő áldozatkészséget tanusitottak.*

Egyházmegyénk közgyűlése felkéri főtiszteletű püspök urat, hogy ezen kérvényt, pártoló átirata kiséretében, még mielőtt a kitűzött határidő letelnék: a nagyméltóságu vallás- és közoktatásügyi miniszteriumhoz eljuttatni kegyeskedjék.

Kis György szakáli lelkész-tanitótól pedig *elvárja egyházmegyénk közgyűlése*, hogy beváltja azon igeretét, *hogy a tanitói oklevelet* még a beálló 1894/5-ik iskolai év folyama alatt *megszerzi.*

**60.** A pankotai ev. ref. egyház nevében lelkész és gondnok beterjesztik egyfelől azon kérvényt, melyben a nagyméltóságu vallás- és közoktatásügyi miniszteriumtól azt kérik, hogy a 250 forintra értékelt pankotai tanitói állomás javadalma az 1893. évi XXVI. t.-cz értelmében évi 50 frt államsegélylyel pótoltassék ki 300 frtra; másfelől megfelebbezik egyházmegyénk 43—1894. sz. végzését, mely szerint egyházmegyénk közgyűlése nem egyezett bele abba, hogy a tanitóság a lelkészségtől elválasztassék.

A pankotai egyháznak az évi 50 frt államsegély iránt való kérelmét pártolólag terjeszti fel egyházmegyénk közgyűlése a főtiszteletű egyházkerületi közgyűlésre és felkéri főtiszteletű püspök urat, hogy azt, a kitüzött határidő letelte előtt, a nagyméltóságu vallás- és közoktatásügyi miniszteriumhoz eljuttatni kegyeskedjék. Mert Pankotán a felekezetünk által fentartott magyar nyelvű iskola valamint eddig valóságos őrszem szolgálatot teljesitett a más nemzetiségű lakosok által körül özönlött fontos helyen, ugy ezután, ha segélyeztetik, még inkább megfelelhet magasztos feladatának.

A pankotai egyháznak egyházmegyénk 43 – 1894. sz.

végzése iránt tett felebbezését, midőn tisztelettel felterjeszti egyházmegyénk közgyülése, nem hallgathatja el, hogy azon körülmények, melyek 1888-ban szükségessé tették a lelkészségnek a tanitósággal egyesitését, ma is változatlanul fennállanak, s ugy a tanügyi érdekek, melyek *hitfelekezetünk alapelveivel össze vannak forradva*, mint a magyar nemzeti szempontok kivánatossá tennék, hogy a magyar nemzetiség e fontos határszéli várában ne gyenge javadalommal ellátott külön lelkész és külön tanitó, hanem méltányosan dijazott, vagy legalább a megélhetés nehézségeitől — a mindennapi kenyér sulyos gondjától lehetőleg megkimélt, — társadalmilag is tekintélyesebb állást elfoglaló *lelkész-tanitó állana e fontos őrhelyen*, és ennek más gyakorlati akadály nem áll utjában, mint az, hogy a mostani lelkész-tanitó,— ki eddig minden tekintetben elismerésre méltólag teljesitette nem mindig könnyű feladatát, ki ugy tehetségét mint ügybuzgóságát tettekkel igazolta be, — a *tanitói oklevelet megszerezni vonakodik.*

**61.** Tárgyalás alá vétetett a fekete-tóthi presbyterium azon kérvénye, mely szerint a fekete-tóthi tanitói javadalom közigazgatási értékelése alkalmával az eljáró főszolgabiró ur a 200 frt 95 krban megállapitott lelkészi fizetésből a tisztán a tanitót illető 21 frt tandijat leütvén, az ott maradt 179 frt 95 krnak felét 89 frt 97 ½ krt tanitói fizetésnek vette, s igy az előre leütött 21 frt tandijjal együtt a fekete-tóthi tanitói javadalmat 110 frt 97 ½ krban állapitotta meg.

Ezen eljárás ellen lelkész-tanitó tiltakozott és az jegyzőkönyvbe is vétetett.

Tiltakozásának indoka az, hogy Fekete-Tóthon az ev. ref. hivek tanitói javadalmazással egybekötött tanitói állást sohasem rendszeresitettek. Fekete-Tóthon az ev. ref. hiveknek csak lelkészük van, kinek dijlevelében az ev. ref. hivek gyermekeinek oktatása is kötelességül van kiszabva.

Minthogy a fekete-tóthi ev. ref hivek szegénységük miatt önerejükből külön tanitóságot felállitani képtelenek: állami iskola felállitása okvetlenül szükséges, mi tervbe is van véve. Addig tehát, mig az állami iskola felállittatik: a fekete-tóthi lelkésznek engedtessék meg, hogy a tanköteles növendékeket kellő oktatásban részesitse

Miután Fekete-Tóthon csakugyan nincsen külön tanitói javadalom, egyedül csak a tandij tekinthető annak; miután a hivek kevesen vannak és nagyon szegények; miután lelkészre okvetetlenül szükség van; miután az ott levő ev. ref. magyar gyermekek magyar volta lett volna veszélyeztetve, ha a fekete-tóthi kisded egyház lelkészét nem kötelezi arra, hogy tanitson is, tehát a szóban levő egyház magyar nemzeti szempontból eléggé nem méltányol-

ható áldozatot hozott: *egyházmegyénk közgyűlése meg nem érdemelt büntetésnek tekintené azt, ha a fekete-tóthi lelkésznek javadalma*, — mely különben is csekély, valóban egy kézi munkás, sőt a legegyszerűbb napszámos átlagos évi keresetét sem éri el, — *a vonatkozó törvény paragrafusának rideg, betüszerint való alkalmazása által megcsonkittatnék;* vagyis a tanitói javadalmul közigazgatásilag megállapitott 110 frt 97 ½ kr leütésével a lelkészi fizetés 89 frt 97 ½ krra zsugorittatnék össze.

*Ugy felekezeti, mint magyar nemzeti szempontból Fekete-Tóthon a lelkészi állomást, mint azon a helyen a magyarságnak védő bástyáját, fentartani elodázhatatlan szent kötelesség.*

Egyházmegyénk közgyűlése tehát az adott körülményekből önként folyólag, indokoltnak tartja a fekete-tóthi lelkész tiltakozását a magában is szomoruan csekély lelkészi dijazásnak bármi jogczim alatt való megcsonkitása ellen.

Felkéri azért egyházmegyénk közgyűlése főtiszteletű püspök urat, hogy a fekete-tóthi presbyterium kérvényét, még mielőtt a kiszabott határidő letelnék, pártoló átirata kiséretében a nagyméltóságu vallás- és közoktatásügyi miniszteriumhoz felterjeszteni kegyeskedjék.

*A fekete-tóthi lelkésztől pedig elvárja közgyűlésünk, hogy a tanitói oklevelet* 1895. szept. 1-ig *megszerzi*, mert azt az országos törvények okvetetlenül megkivánják.

**62.** Kolumbán Áron kötegyáni lelkész intézkedést kér az iránt, hogy ő a jelentő ivekbe hiány gyanánt fel akarta vétetni az 1893. évi XXVI. t. czikkben elrendelt ötödéves korpótlékot a három tanitó részére 50—50 forintjával évi 150 forintban, mert arra a kötegyáni egyháznak fedezete nincsen. Azonban azon küldöttség, mely a jelentő ívek betöltése ügyében Köte Gyánban eljárt, e kérelmet nem teljesitette.

*Egyházmegyénk közgyűlése helyesli azon küldöttség eljárását, mely Köte-Gyánban a jelentő ivek betöltése ügyében fáradozott, hogy a tanitók ötödéves korpótlékát hiány gyanánt nem vette fel*

Mert egyfelől, a jelentő-ivekbe *a mai tényleges állapotokat feltüntető adatokat kellett felvenni*, nem pedig azokat, melyek még csak jövőben merülnek majd fel; másfelől mert magának a vonatkozó törvénynek életbe léptetésére kiadott utasitásban világosan ott van, hogy a hol ezen ötödéves korpótlékot az iskola fentartók teljesiteni nem képesek, az államsegély utján való pótlás iránt 1898. április hó végéig szükséges megtenni a kellő lépéseket Végül

pedig ev. ref. egyházunkra *nagyon aggasztó volna, ha oly vagyonos egyházunk is, mint a köte-gyáni*, a helyett, hogy a még hátra levő 4 évet a szükséges fedezet előteremtésére használná fel: már most lemondana az erő gyűjtésről, *s elakarná fogadni azon államsegélyt*, mely csak is a legszorongatottabb helyzetben levő iskola fentartók részére lett felajánlva.

**63.** Olvastatott a következő esperesi jelentés a skontró ügyekről:

Nagytiszteletü egyházmegyei közgyűlés!

A skontró ügyekről a következőkben van szerencsém jelentésemet megtenni:

1-ször tamásdai lelkész és gondnok április 9-ről 35. sz. a. jelenti, hogy Pásztor Lajos 1893. évi egyházgondnok számadási kötelezettségének eleget tett, mennyiben mult évi számadásának készpénzmaradványát 94 frt 65 krt az uj gondnok kezéhez átszámolta, — s igy részére a felmentés a 17/1894. sz. egyházmegyei végzés értelmében megadandó.

2-szor borossebesi lelkész április 11-ről 59. sz. a. jelenti, hogy a bokszegi gondnok számadásában 1893-ról, a befizetett állami adóról szóló nyugta tévesen lett 2 frt 49 krról kiállitva; — mert az eredetében beküldött adókönyv igazolása szerint e czimen csak 2 frt adatott ki, — és igy az évvégi maradvány 1 frt 61 kr, — nem pedig mint a számvevőszék megállapitotta a tévesen beirt 49 kr leütésével, 1 frt 12 kr. E szerint évvégi maradványul 1 frt 61 kr viendő át.

3-szor b.-böszörményi lelkész április 3-án 99. sz. a. jelenti, hogy a 49/1894. számu egyházmegyei végzés értelmében, a b.-böszörményi egyház Czira Istvánnak az 5 frt 94 kr fizetés hátralékot megküldötte.

4-szer komádii lelkész julius 3-án kelt 167. sz. a. jelenti, hogy a komádii presbytérium a 17/1894. számu egyházmegyei végzés egy pontja értelmében Bujdosó Bálint volt gondnokot felhivta még f. év május 3-án, hogy számadását a kivánt pótlékkal ellátva nyujtsa be, — majd május 20-án belenyugodott abba, hogy a kifogásolt tétel összegéből 180 frt 65 kr igazolt kiadásnak vétessék, — 178 frt 18 kr pedig mint igazolatlan kiadást Bujdosó Bálint volt gondnok 8 nap alatt, az egyház pénztárába visszafizetni magát kötelezte; — azonban ismételt felhivás daczára sem fizette ki ezen összeget. Ilyen helyzetben már komádii lelkész további intézkedést kér. Ajánlottam, hogy Bujdosó Bálint ujolag hivassék fel, hogy mivel önkényt alá vetette magát a presbyterium határozatának, — s a presbyterium őt 178 frt 18 krban elmarasztalta: ezen összeget 8 nap alatt fizesse le, különben az, az egyházi törvény 300-dik §-nak 10-dik pontja értelmében peres uton fog rajta behajtatni.

Tudomásul szolgál.

**64.** Olvastatott a következő esperesi jelentés az egyházi törvény életbe léptetését illetőleg:

Nagytiszteletü egyházmegyei közgyűlés!

Az 1893. évi deczember 29-ikén apostoli királyunk Ő Felsége által jóváhagyott és megerősitett egyházi törvények, a tiszántuli ev. ref. egyházkerületben 1894. április 9-ikén Debreczenben tartott egyházkerületi közgyűlésen hirdettettek ki, léptek érvénybe, s váltak kötelező erejüvé. Ezen egyházi törvényekből folyó év február 19-ikén 96. sz. a., s az egyházi törvények életbe léptetésére vonatkozó egyházkerületi utasitásokból, folyó év május 7-ikén 233. sz. a. minden lelkészi hivatal utján az egyházaknak, tudomás és alkalmazkodás végett, — egy-egy példányt megküldöttem.

Mind a mellett szükségesnek vélem, hogy egyházmegyei gyűlésünk, az egyházi törvények s illetőleg a fentebbi egyházkerületi utasitások foganatositása alkalmával, intézkedjék a következőkre nézve:

1. a 17, illetőleg 90. és 92. §-ra nézve mondja ki, hogy továbbra is fentartja 1883. február 1-én hozott 5. számu azon határozatát, mely szerint a 2000 lelken alul levő egyházakban, az egyházfi 20 frt, a gondnok 40 frt, — a 2000 lelken felüli egyházakban az egyházfi 25 frt, a gondnok 50 frt felmentési dijat fizetni köteles, ha ezen bizalmi állást elfogadható indokok nélkül utasitja vissza.

2. A 98—100. §. értelmében bizottságot választ, mely a szegények és árvák segélyezésének és gondozásának módjáról szabályzatot készit, s azt az egyházmegye közelebbi közgyűlésére beterjeszti.

3. A 147. §. értelmében az egyházmegyei ügyészt válaszsza meg.

4. A 283. §. értelmében hivja fel az egyházmegyei biróságot, hogy az — időszaki tanácsát alkossa meg.

5. Hivja fel a presbyteriumokat, hogy:

a) a 241. §. értelmében vagyon-könyvet készitsenek;

b) a 244. a §. *bb)* pont értelmében a főiskola részére eddig a supplicánsok utján nyujtott adományokat, a supplicatio eltörlésével, jövőre a közigazgatási költségekkel együtt, juttassák az egyházmegye pénztárnokához;

c) a 254. §. értelmében egyházi adókönyvet vegyenek használatba;

d) a 269. §. e) pont értelmében a reformátió vasárnapján begyülendő persely pénzt az egyházi közalap javára küldjék be;

e) a 276. §. értelmében az egyházközségi biróságot válaszszák meg.

a) Az egyházi törvény 90. és 93. §§-aira vonatkozólag egyházmegyénk közgyűlése továbbra is fentartja az 5/1883. számu határozatát, mely szerint azon egyházakban, hol a lelkek száma *két ezeren alul van*, az egyházfi 20 frt — a gondnok 40 frt, — hol a lelkek száma *két ezeren felül van*, az egyházfi 25 frt, — a gondnok 50 frt felmentési dijat köteles fizetni, ha ezen bizalmi állást az egyházi törvény

17. §-ának 3-ik bekezdésében elősorolt indokokon kivül, más el nem fogadható ürügy alatt utasitaná vissza.

b) A szegények és árvák segélyezésének s gondozásának módjáról való szabályzat elkészitésére Sántha István, Balog Ambrus és Hadházy Kálmán tagokból álló bizottság küldetik ki.

c) A 147. §. értelmében egyházmegyei ügyészül közfelkiáltással *Hadházy Kálmán* ügyvédet és egyházmegyei világi aljegyzőt választja meg közgyűlésünk.

d) Az időszaki tanács megalkotására közgyűlésünk felhivja egyházmegyénk biróságának figyelmét.

e) Egyházmegyénk közgyűlése a presbyteriumoknak kötelességévé teszi, hogy minden egyházban a vagyonkönyvet a meglevő s egyházhatóságilag nyilvántartott leltár, — valamint a most betöltött jelentő ivek adatainak gondos felhasználásával oly időben készitsék el, hogy az a jövő évi törvényszerü egyházlátogatás alkalmával felülbirálható és helybenhagyható legyen.

f) Felhivja egyházmegyénk közgyűlése az egyházközségek gondnokait, hogy azon adományokat, melyeket eddig a szuplikánsok utján adtak a debreczeni ev. ref. főiskola részére az egyházak, — a jelen évtől kezdve az egyházi közigazgatási költségekkel együtt juttassák el az egyházmegye pénztárnokához.

g) Ha valamely egyházközségben az egyházi adókönyvecskék még használatban nem volnának: azoknak behozását közgyűlésünk elrendeli.

h) Kötelességévé teszi közgyűlésünk az egyházközségek gondnokainak, hogy azon persely-pénzt, mely október utolsó vasárnapján összegyűl: „*ref. innepi persely-pénz*“ czim alatt a közalap javára a közalapi járulékokkal együtt az egyházmegye pénztárnokához beküldeni el ne mulaszszák.

k) Az egyházközségi biróságok megválasztását az egyházi törvény 276. §-a értelmében közgyűlésünk elrendeli.

**65.** Tárgyalás alá vétetett „*az országos ev. ref. lelkészi özvegy-árvai gyámintézetnek az egyetemes konvent által megállapitott alapszabály tervezete.*“

Előadó kifejti, hogy valóban kivánatos volna, ha a régóta tervezgetett intézet, melytől egyházunk legégetőbb sebeinek orvoslását mindnyájan buzgó óhajtással várjuk, valahára már megvalósulást nyerne. Minden emberi munka hiányos. Az ily természetü alapszabályok ellen nem nehéz dolog *elméleti kifogásokat* emelni, de igen nehéz oly gyakorlati

alapszabály-tervezetet készíteni, mely a számtalan külön érdekek kielégitését egyformán lehetővé tenné.

A fődolog az, hogy az egyetemes lelkészi gyám- és nyugdij-intézet megkezdését ne halaszszuk tovább azon különféle kifogások miatt, *melyek egymással homlokegyenest ellenkező kivánalmak kielégitését ugyanazon intézménytől egyformán követelik* és igy lehetetlenséget kivánnak Minden kezdet nehéz. Tagadhatatlan, hogy a most élő lelkészi nemzedékre, ha a kezdet nehézségeit leküzdeni valóban akarja, elég teher háramlik. De ezt az áldozatot valamikor csakugyan meg kell hozni.

Ha megvalósulhat a már oly sok idő óta tervezgetett egyetemes lelkészi gyám- és nyugdij-intézet: a gyakorlati élet, ama nagy tanitómester, rámutat majd a hiányokra, az emberi számitás tévedéseire s azok a tapasztalat biztos ujmutatása után sokkal helyesebben lesznek kijavithatók és megigazithatók, mint az elmélet kétes értékü jövendölgetései által.

Ezen felfogás és az egyetemes lelkészi gyám- és nyugdij-intézet áldásos működéséről való belső meggyőződés vezérli előadót, midőn azt inditványozza, hogy egyéb változtatások és kifogások mellőzésével általánosságban és részleteiben fogadja el és tegye magáévá egyházmegyénk közgyűlése a tárgyalás alatt levő alapszabály-tervezetet, azon kivánságának kifejezése mellett, hogy a 36. és 39 §§-ok oly értelemben dolgoztassanak átal, hogy *az országos gyámintézet felállitása után is legyen szabad a már meglevő egyházmegyei gyámintézetekbe az önként ajánlkozókat, uj tagokul* felvenni.

Továbbá inditványoztatott, hogy, — miután maga a zsinat a 270. §-ban az egyetemes konventnek azt teszi kötelességévé, hogy a nyugdij-intézet kérdésével foglalkozzék, s majd a közelebbi rendes zsinat elé tervezetét terjeszsze be, azt megelőzőleg pedig az özvegy- s árvai gyámintézet létesitéséről három év alatt gondoskodjék; miből világos, hogy maga a zsinat is *első sorban a gyámintézetet rendelte felállitani* s csak annak megerősödése után kivánt a nyugdij-intézet felállitásáról gondoskodni: az előadó inditványában foglalt módositáson kivül, melyet második inditványozó is elfogad, a 28. §. oly értelemben módosittassék, *hogy a nyugdij-intézet javára a jövedelemnek ne 25%-a, hanem csak 10%-a tőkésittessék*, és ezen módositás lehetővé teszi azon változtatást is a 20. §-on, hogy a *végkielégités ne 10 évi, hanem csak 5 évi időtartamra terjedjen.*

Harmadik inditványozó azt kivánja, hogy a 24. §. 2. és 3. alpontjai cseréltessenek fel, azaz a lelkészek fizetésük 1%-át, az egyházak a lelkészi fizetések 2½%-át legyenek kötelesek évi járulékul befizetni.

Negyedik inditványozó a 17. §. intézkedésével nincs megelégedve. Nem tartja helyesnek, hogy az egészen árvák járuléka az anyát illethető évjáradéknak ¾ részét meg nem haladhatja. Ez kevés a minden támasztól és segitségtől megfosztott apátlan és anyátlan árvák részére azzal szemben, hogy a fél árvák fejenként ⅙ részt kapnak az anya részére jutó egész járadékon kivül. Javaslatba teszi, hogy *az egészen árvák személyenként az anyát illethető járadék ½-ében részesüljenek.*

Ötödik inditványozó a 16. §-hoz azon módositást kivánja csatolni, hogy azon esetben, ha a 700 frtot meg nem haladó évi fizetéssel biró lelkész a maga jó szántából 700 forint után fizeti meg ugy a belépési, mint az évi járulékot: *özvegye nyerjen jogosultságot azon évjáradék élvezetére*, mely a 700 frtot meghaladó fizetéssel birt lelkészek özvegyei számára van megállapitva.

Mind az öt inditvány kimeritő letárgyalása után, mikor már szólásra többé senki sem jelentkezett, világi elnök azon kérdést tüzi ki első helyen szavazásra, *elfogadtatik-e az előadó jegyző inditványa — igen* vagy *nem?*

A szavazás felállással eszközöltetett; 18 szavazattal 5 ellenében *az előadó inditványa fogadtatott el.*

Külön szavazás volt a második inditványra is, mely 13 szavazattal 11 ellen mellőztetett. Átalános szótöbbséggel mellőztetett a még hátralevő másik három javaslat is.

Mindezek után egyházmegyénk közgyűlése *az országos ev. ref. lelkészi özvegy-árvai gyámintézetnek az egyetemes konvent által megállapitott alapszabály-tervezetét* azon óhajtásának kifejezése mellett *fogadja el*, hogy a 36. és 39. §§-ok oly értelemben dolgoztassanak által, *hogy az országos gyámintézet felállitása után is legyen szabad a már meglevő egyházmegyei gyámintézetekbe az önként ajánlkozókat uj tagokul felvenni.*

**66.** Beterjesztetett a következő számadás, az esperesi hivatal által továbbitott hivatalos pénzekről:

Nagytiszteletü egyhámegyei közgyűlés!

Van szereecsém jelenteni, hogy egyházmegyénk utóbbi közgyűlése óta a következő hivatalos pénzeket továbbitottam:

| Sorszám | Idő | Okmány szám | Megnevezés | Bevétel frt | Bevétel kr | Kiadás frt | Kiadás kr |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| | 1894. | | | | | | |
| 1 | már. 29 | 186 | A debreczeni főiskolai pénztárba beszállitás végett | 294 | 12 | — | — |
| 2 | ápril 13 | ad 186 | A debreczeni főiskolai pénztárba befizettetett | — | — | 294 | 12 |
| 3 | máj. 10 | 240 | Közalapi segély 1894-ről és pedig: a) egyszersmindenkori 390.— | | | | |
| | | | b) missziói 850.— | 1240 | — | — | — |
| 4 | máj. 24 | 243 | Közalapi segély a m.-gyoroki egyháznak | — | — | 80 | — |
| | | | Átvitel: | 1534 | 12 | 374 | 12 |

| Sorszám | Idő | Okmány szám | Megnevezés | Bevétel frt | Bevétel kr | Kiadás frt | Kiadás kr |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| | 1894 | | Áthozat: | 1534 | 12 | 374 | 12 |
| 5 | máj. 24 | 243/1 | Közalapi segély a pankotai egyh. | — | — | 50 | — |
| 6 | „ 24 | 243/2 | „ „ radna-lippai „ | — | — | 160 | — |
| 7 | „ 24 | 243/3 | Közalapi segély Szabó József szintyei s. lelkésznek | — | — | 50 | — |
| 8 | „ 24 | 243/4 | Közalapi segély Vadas Gyula cserméi lelkésznek | — | — | 50 | — |
| 9 | „ 24 | 243/5 | Missziói segély Csiha Márton lelk. | — | — | 150 | — |
| 10 | „ 24 | 243/6 | Missziói segély b.-sebesi lelkésznek | — | — | 300 | — |
| 11 | „ 24 | 243/7 | „ „ bokszegi tan. „ | — | — | 100 | — |
| 12 | „ 24 | 243/8 | „ „ radna-lippai körlelkésznek | — | — | 300 | — |
| 13 | április 13 | 158 | Debreczeni fakultás javára adomány Balogh Lászlótól | 5 | — | 5 | — |
| 14 | máj. 24 | 249 | Debreczeni fakultás javára adomány Komádiból | 65 | 64 | — | — |
| 15 | jun. 12 | ad 249 | Ezen adomány készpénzben befizetve | — | — | 65 | 64 |
| 16 | julius 3 | 314 | Debreczeni fakultás részére aradi egyháztól | 50 | — | — | — |
| 17 | „ 5 | ad 314 | Ezen adomány befizetve | — | - | 50 | — |
| 18 | junius 9 | 275 | 1894-ről tőke segély járadék a lelkészeknek | 245 | — | — | — |
| 19 | „ 9 | 275/1 | Tőke segély sonkolyosi lelkésznek | — | — | 70 | — |
| 20 | „ 11 | 275/2 | „ „ m.-gyoroki lelkésznek | — | — | 70 | - |
| 21 | „ 13 | 275/3 | „ „ szakáli lelkésznek | — | — | 35 | — |
| 22 | „ 14 | 275/4 | „ „ f.-tóti lelkésznek | — | — | 49 | — |
| 23 | „ 16 | 275/5 | „ „ bélzerindi lelkésznek | — | — | 21 | — |
| 24 | „ 13 | 277 | A n.-váradi prot. felső leányiskolára Belényesből | 3 | 10 | — | — |
| 25 | „ 23 | ad 277 | A n.-váradi prot. felső leányiskolára Belényesből | 2 | — | — | — |
| 26 | julius 2 | 277/1 | Ezen adomány Némethy Károly főgondnokhoz | — | — | 5 | 10 |
| 27 | „ 3 | 277/2 | Váradi prot. felső leányiskolára Belényesből | 2 | 80 | — | — |
| 28 | „ 18 | 277/3 | Ezen összeg Némethy Károly főgondnokhoz | — | — | 2 | 80 |
| | | | Összesen: | 1907 | 66 | 1907 | 66 |

Tiszteletem kifejezésével vagyok Nagy-Szalontán 1894. augusztus 9.

Széll Kálmán, mk. ev. ref. esperes.

Ezen számadás megvizsgálására egyházmegyei közgyűlésünk Kolumbán Áron és ifj. Balogh László közgyűlési tagokat kérte fel, kik is megbizatásukban eljárván, az 1894. évi márczius hó 29-től 1894. julius 18-ig terjedő számadás megvizsgálásáról szóló jelentésükben igazolják, hogy a számadás minden egyes tételét a nyugtákkal megegyezőknek találták s esperes részére a felmentést megadandónak véleményezik.

A számadást megvizsgáló küldöttség jelentése alapján *esperesnek a felmentvény* a szokásos fentartással *megadatik* s a számadás egész terjedelmében jegyzőkönyvbe vétetni s az iratokkal együtt levéltárba elhelyeztetni határoztatik.

**67.** Tárgyaltatott az egyházmegyei számvevőszék jelentése, a folyó évi márczius 29-iki, 17. számu végzéssel, pótlás végett visszaadatott, 1893. évi gondnoki számadásokról.

A számvevőszék elfogadott javaslatához képest a szakáli, vadászi, német-peregi, szentleányfalvai, fekete-gyarmati, tenkei, zsadányi, árpádi, boros-sebesi, tamásdai gondnok, Ábrahám Sámuel gyantai magtárkezelő részére a *felmentés megadatott.*

Utasittatik a gyantai gondnok és egyházi előljáróság, hogy a magtár alaptőkéből a Recsegi és Török Terézia alapitványból még kint levő hátralékokat az illető adósoktól behajtani igyekezzenek.

A szentleányfalvai egyháztanácsnak figyelmébe ajánlja, hogy a számvevőszék és egyháztanács közötti viszony semmi irányban rendezést nem kiván; mert a számvevőszék munka- és hatáskörét már a törvény és szabályrendelet világosan megjelöli.

A folyamodó egyház hivatalos felügyeleti, ellenőrzési joga és kötelessége arra szoritkozik, hogy a *számadásoknak az érvényben álló szabályrendelet szerinti helyes összeállitásáról gondoskodjék.*

Miután a komádii gondnok mindeddig nem igazolta, hogy a számadásában előforduló 358 frt 53 kron miféle faanyagot vásárolt és miféle czélra használta fel; a közgyűlés szoros kötelességévé teszi, hogy az igazolvánnyal felszerelt számadást haladék nélkül mutassa be. Az egyházi előljáróság pedig utasittatik, hogy a kérdés miben állása felől az espereshez jelentést tegyen.

**68.** A tanügyi bizottság beterjeszti a következő javaslatot:

Nagytiszteletű egyházmegyei közgyűlés!

Egyházkerületünk közgyűlése 419—1893. sz. végzésében, egyházmegyénk közgyűlésének 92—1893. sz. az iskolákra vonatkozó statistikai

adatok felvételére szolgáló füzetek egyszerüsitését kérő felterjesztése folytán, arra utasitván egyházmegyénket, hogy e tárgyra vonatkozólag konkrét javaslatot tegyen: van szerencsénk egyházmegyénk tanügyi bizottságának a mai napon tartott gyűléséből a következő javaslatot terjeszteni be s azt a főtiszteletü egyházkerületi közgyűlés elé leendő felterjesztésre ajánlani.

1. A most használatban levő füzetekből első sorban kihagyni javasoljuk a *3. számu rovatot*, mely az ev. ref. lelkek számának kitüntetésére szolgál, és pedig azért, mert minden év elején, a rendes évi jelentésben a lelkek száma kitüntettetik, annál fogva ugyanazon dolgot több izben is kitüntetni feleslegesnek tartjuk.

2. Nincs szükség a 6. sz. a tanitók „születési éve“ cz. rovatra. Ha egyszer a tanitók születési ideje az esperesi hivatalnál nyilvántartatik, azt minden évben ujra jelenteni felesleges; már pedig az év elején beterjesztetni szokott adatok között, a tanitó születési ideje ki szokott tüntettetni.

3. A tanitó képesitvényének kimutatására elegendő volna *három* alrovat a következő czimek alatt: *oklevél*, *igazolvány*, *nincs*. A „*kibocsátvány*“ szintén nevezhető *igazolványnak*; a lelkészi oklevél pedig épen az ujabb törvények szerint, a tanitói oklevelet nem helyettesitheti; ha pedig valahol, a vallás- és közoktatásügyi miniszterium engedélye folytán a lelkész, mint tanitó működik: ezen engedély igazolványnak tekinthető s e czim alá bejegyezhető.

4. A 17. és 18. rovat helyett elegendő lenne egy rovatnak a beállitása ilyen czimmel: „*más iskolába jár.*“ Ugyanezen czim teendő a 27. és 28. rovat helyébe is. E rovatok czélja ugyanis nem lehet más, mint az, hogy ugy a 6—12 éves, mint a 12—15 éves iskolába járó gyermekek száma megtudható legyen, az pedig igy is kiviláglik.

5. Nincs szükség, nézetünk szerint, a 20. sz. rovatra sem, mivel „az iskolát idő előtt elhagyott“ tulajdonképen nem más, mint *mulasztó*.

6. A 22. és 23., valamint a 30. és 31. számu rovatok helyett elegendő volna egy-egy rovat ilyen czimmel: „*más vallásu*“, mivel e rovatok czélja csak az lehet, hogy kimutattassék: hány más vallásu gyermek jár az ev. ref. iskolába? Ez pedig egy rovat alatt is kitüntethető.

7. A 15-től egész a 23-ig levő rovatoknál az „*együtt*“ cz. alrovat elmaradhat, mint a hogy csakugyan el van hagyva a 25—31. sz. rovatoknál, vagy legfeljebb elegendő volna csak az „*iskolába járók főösszegénél*“ (19. sz.) hagyni meg azt, s ebben az esetben a 29. sz. rovat is egy ilyen „*együtt*“ cz. alrovattal lenne bővitendő, már csak az egyöntetüség kedvéért is.

8. A 33-ik rovat alatt annak számokkal való kimutatása, hogy hány tanuló mulasztott 1—25, 25—50 és 50-nél több félnapot igazolatlanul, azon dolgok közül való, a melyek legtöbbször csak hozzávetőleg mutattatnak ki. A mulasztók névsora két hetenként a községi bíróhoz terjesztetik be s ott is marad, mi miatt a tanitó arról, hogy ki igazolta a községi biró előtt mulasztását és ki nem: tudomással nem bir. E miatt vagy hozzávetőleg tünteti ki a mulasztók számát, vagy kitünteti azokat is, a kik talán a

községi biró előtt magukat igazolták. Ez lehet az oka annak, hogy a mulasztások olyan horribilis számot tesznek ki. Azért elegendő volna a mulasztások kitüntetésére két alrovat ilyen czimmel: a mulasztás *sok*, *kevés*.

9. Törlendő volna szerintünk a 37-ik rovat is, mint nem lényeges és mint olyan, a mely legtöbbször költött adatokkal töltetik be, értjük az iskolai butorok beszerzése értékét. A legnagyobb tévedés volna azt hinni, hogy ezen adatok a valóságnak megfelelők. Ott, a hol épen uj iskola készült s rendeztetett be, betölthető hitelesen ez a rovat; de ki tudja azt kimutatni, hogy mennyi az iskolai butorok beszerzési értéke egy régi, vagy épen több régi iskolánál, a hol az egyes butordarabok nem egyszerre, hanem időnként állittatnak elő? A hol pedig biztos adatok nem mutathatók ki, ott jobb elhagyni az egészet.

10 A 40-ik rovat tizenegy alrovata helyett elegendő volna csupán annyit tüntetni ki: megvannak-é a szükséges vezérkönyvek? *Igen*, *nem*.

11. A 41. rovat helyett szintén elegendő volna ennyi: az egyházkerület által kötelezővé tett tankönyvek használtatnak-é kézi könyvül? *Igen, részben, nem.*

12. A taneszközök darab számát feltüntető 12. alrovatu 43. sz fórovat helyett tökéletesen elég lenne ennyi: az iskola taneszközökkel *kellően felszerelt*, — hiányosan felszerelt. Semmi praktikus hasznát nem látjuk annak, hogy miért kellene egyenként feltüntetni, hogy mely vezérkönyvek, minő taneszközök vannak meg s mely kézikönyvek használtatnak?

13. Végezetre az „Utasitás“ hiányának s pótlandónak tartjuk, hogy ebben nincs kifejezve, hogy a tanitó tanitványainak számát, ugy a 6—12 éves, mint a 12—15 éves növendékeknél, az iskolába járó *ev. ref.* és a *más vallásu* növendékeknek együtt kell kiadniok; valamint azt is, hogy az „*Utasitás*“ csak a táblás kimutatásokon van meg, a gyűjtő iveken pedig nincsen, mi miatt a gyüjtő iveket előre, a törvényszerü egyházlátogatást megelőzőleg kitöltő lelkészek a gyüjtő ivek kitöltésére nézve tájékozva nincsenek. Szükségesnek látjuk azért, hogy az „*Utasitás*“ röviden, különösen annak kitüntetésével, hogy *mely számu rovatoknak kell egybevágóknak lenniök*, minden gyüjtő-iven meglegyen.

Egyházmegyénk közgyűlése a tanügyi bizottság beterjesztett javaslatát átalában és részleteiben elfogadván: felkéri az esperesi hivatalt, hogy ezen végzést annak sürgősségére való tekintetből, soron kivül az egyházkerületi tanügyi bizottsághoz annak kiemelése mellett sziveskedjék felterjeszteni, hogy ugy egyházmegyei tanügyi bizottságunk, mint egyházmegyénk csak most aug. 16-án tarthatván meg közgyűlését: ezeket előbb beterjeszteni nem volt lehetséges. Továbbá, mivel a statisztikai táblás kimutatás minden egyes iskola állapotát feltünteti: *annak külön-külön jegyzőkönyvbe foglalását*, egyházmegyei tanügyi bizottságunk beterjesztett véleménye alapján *egyházmegyénk közgyűlése mellőzendőnek tartja;* mert a statistikai táblás kimutatás-

nak külön-külön jegyzőkönyvbe való lemásolása nem volna egyéb, mint ugyanazon adatoknak rovatos iveken és prózában való feltüntetése; már pedig ugy az áttekintés tisztasága és a szerkesztés könnyüsége, mint az összehasonlitásra alkalmasabb volta a táblás kimutatás mellett való megmaradást ajánlják.

**69.** A bélzerindi ev. ref. egyház, f. 1894-ik év május hó 14-én, meghivás utján Váczi Dezső segédlelkészt választotta meg lelkész-tanitónak, ki csatolt nyilatkozata szerint a meghivást tisztelettel elfogadja. A választásra vonatkozó összes ügyiratok beterjesztettek, s ezek szerint ugy a választás előkészitése, mint annak megejtése törvényszerűleg folyt le.

Egyházmegyénk közgyűlése *Váczi Dezsőt a bélzerindi lelkész-tanitóságban* — 65/1875. számu végzésére hivatkozva — *megerősiti.*

**70.** Varga Károly, mint a nagyszalontai ev. ref. egyházmegyei tanitói segélyegylet elnöke, jelentés mellett beterjeszti az egyesület pénztári számadását 1893 május 1-től 1894 május 1-ig terjedő időről, valamint az ágyai magtárra vonatkozó elszámolást.

Miután a tanitói segélyegylet választmánya, s illetve közgyűlése a bemutatott jegyzőkönyvi kivonatokból kitetszőleg mind a két számadást saját hatáskörében megvizsgálta, rendben találta, s számadók részére a felmentést kiadta: a felolvasott elnöki jelentés tudomásul szolgál.

**71.** Tárgyaltatott a kötegyáni uj adókulcs ügyében márczius 29-én 31. szám alatti végzéssel megbizott egyházmegyei küldöttség jelentése s ezzel kapcsolatosan a kötegyáni ev. ref. egyháztanács és egyházközségi közgyűlés határozata, valamint az ezen határozatok ellen 73 egyháztag által beadott felebbezés.

A közgyűlés sajnálattal veszi tudomásul, hogy az egyházmegyei *küldöttség buzgólkodása*, mely oda irányult, hogy az adókulcs ügye, a hivek közös megnyugvására oldassék meg, *a felebbezők egy részének önös magatartása miatt eredményre nem vezetett.*

A mi a panaszolt határozatokat illeti, egyházmegyei közgyűlésünk, a kéznél levő adatokból meggyőződést szerzett arról, hogy az adóra fektetett *régi* és a holdakon alapuló *uj* kulcs között végeredményében, jelentékeny emelkedés, számba vehető különbség nem mutatkozik.

Az adóviselés ujrendszere és a 30, 60, 100 és 100-on felüli holdakon 6, 5, 4, 3 liter buzával, felényi aljgabonával eszközölt osztálybasorozás helyessége mellett bizonyit, hogy az uj adókulcsot az egyháztanács egy ellen 14, az egyház-

községi közgyűlés pedig négy ellen 36 szavazattal, tehát aránytalanul tulnyomó többséggel fogadta el *mint olyat, mely az adózás módját az eddiginél igazságosabb alapra fekteti.*

És azon körülmény, hogy az egyházmegyei küldöttség által, a hivek meghallgatása végett összehivott értekezletre a felebbezést aláiró 73 egyháztag közül — bár arra mindannyian meghivást kaptak — alig jelent meg egyharmad része, hasonlókép arra enged következtetést, hogy *az ui adókulcsot maga a felebbezők nagy része sem tekinti annyira sérelmesnek.*

És ha már az egyház erre illetékes két foruma ugy találta, hogy az ottani viszonyok szerint inkább megfelel az igazságos arány kivánalmainak, ha a holdak száma szolgál kivetési alapul, megfelelő osztályba sorozás mellett; — misem indokolná, hogy egyházmegyei közgyűlésünk eltérjen az egyházközség törvényes képviseletének saját ügyében törvény adta jogánál fogva alkotott szabályszerű határozatától.

De egyébként is az uj adókulcs alkalmazásában, — czélszerű gondoskodást lát a jövendőre nézve, mert a negyedik iskola felállitása csak idő kérdése; — a remélhető évi maradvány fedezetét fogja képezni a negyedik tanitó terménybeli járandóságainak; — addig pedig évenként gyarapitására szolgál a negyedik iskola alapjának.

Mely indokoknál fogva a felebbezést elutasitja s a *kötegyáni egyháztanács s illetve egyházközségi közgyűlés végzését;* — melylyel az *uj adókulcsot* öt évre terjedő érvényességgel megállapitotta — *jóváhagyja és megerősiti.*

**72.** Beterjesztetett a geszti egyház uj adókulcsa, az ezt megállapitó — 1894 julius 1-én 1. sz. a, s 1894 julius 8-án 1. sz. a. hozott — presbyteri és egyházközségi végzés, valamint a rendes költségelőirányzat (243. §.). Ez uj adókulcs szerint:

I. Minden 24 évet betöltött egyháztag, személye után 60 krt fizet, mely összeg azonban a szükséghez képest 50 krra leszállitható. (Személyes adó.)

II. Ezen kivül a 6 osztályba sorozott egyháztagok, állami egyenes adójuk (föld-, ház-, kereseti-, általános jövedelmi pótadó) után:

1. 1—10 forinttól, ez adóösszegnek 25%-át,
2. 10—20 „ „ „ 20%-át,
3. 20—50 „ „ „ 15%-át,
4. 50—100 „ „ „ 10%-át,
5. 100—1000 „ „ „ 5%-át,
6. 1000 forinton felül eső adóösszegnek 3%-át fizetik egyházi adó czimen. (Osztályadó)

III. Hálás köszönettel emlitik föl az egyház előljárói azon önmagát dicsérő kegyes eljárást, hogy nagyméltóságu Tisza Kálmán ur a reá eső osztályadón felül, éltefogytáig évi 100 frtot ajánlott fel az egyház szükségeinek fedezésére.

Egyházmegyénk közgyűlése a midőn örömmel s jó reménynyel üdvözli a geszti egyház anyagi ügyeinek rendezését, és tisztelő elismeréssel örökiti meg jegyzőkönyvében világi elnökének Tisza Kálmán ur ő nagyméltóságának a geszti egyház iránt tet ben beszélő s fényesen tanuskodó nemes áldozatkészségét, — ugyanakkor a *beterjesztett adókulcsot*, melyet az egyház szükségeinek fedezése indokoltan szükségessé tesz, s mely ellen felebbezés nem adatott be, az egyházi törvények 253. §-sa alapján *véglegesen megerősiti.*

**73.** Beterjesztettek a geszti egyház részéről — jóváhagyás végett — a lelkészi, fi- és leánytanitói uj dijjlevelek 3—3 példányban szabályszerűleg kiállitva, valamint az ezeket megállapitó s 1894 julius 1-én 2. sz. a hozott presbyteri, 1894 julius 8-án 2. sz. a. hozott egyházközségi végzések, továbbá a régi lelkészi, fi- és leánytanitói dijjlevelek, az uj és régi dijjlevelek összehasonlitó kimutatása, s végre az érdekelt lelkész, fi- és leánytanitó nyilatkozata, miszerint az uj előnyösebb dijjlevelek életbeléptetését óhajtják.

Beterjesztett lelkészi, fi- és leánytanitói uj *dijjleveleket*, — mert határozottan fizetésjavitást tartalmaznak — egyházmegyénk közgyűlése *jóváhagyja*, s végmegerősités végett a főtiszteletű egyházkerületi gyűlésre fölterjeszti.

**74.** Sarkadi lelkész és gondnok beterjesztik a presbyterium 1894. évi augusztus hó 5-én 40. sz. a. s az egyházközségi közgyűlés 1894. évi augusztus hó 12-én kelt határozatait, mely határozatok szerint az egyház fokozódó szükségei fedezése végett az egyházi és iskolai adó évenként 1200 forinttal emelését elhatározták s e végből az eddigi adókulcsot megváltoztatták.

A megváltoztatott adókulcs szerint az egyháztagok fizetnek és pedig:

1. Minden 24 évet betöltött vagy a házasság által nagykoruvá lett egyén, valamint a férjtelen asszony fejenként (1) egy forintot fizet.

2. Ház után:

a) ha 1 szobás (államadója — frt 80 kr) fizet a tulajdonos 40 krt
b) ha 2 „ ( „ 2 „ — „ ) „ „ 60 krt
c) ha 3 „ ( „ 4 „ — „ ) „ „ 80 krt
d) ha 4 vagy több szobás (államadója 8 frt vagy több) fizet 1 frtot.

3 Egyenes földadó, valamint a III. és IV. osztályu kereseti adó után 10%-os adót.

Jegyzet. Ezen adónemnél 50 krajczár vagy azon felül levő tört rész-

let 1 frtnak, 25 krajczártól 50 krajczárig levő összeg 50 krajczárnak vétetik, 25 krajczáron aluli tört részlet elhagyatik.

4. Minden iskolaköteles s a mindennapi iskolába beiratkozott gyermek után beiratkozáskor beiratási dijj fejében 1 forintot.

Jegyzet. Ezen 1 forintban a 15 krajczáros tanulói nyugdijalap hozzájárulás is benfoglaltatik.

A sarkadi egyház ezen adókulcsot az 1895. évi január 1-től kezdődő (6) hat évre állapitotta meg.

Egyházmegyei közgyűlésünk az egyházi törvény 253 §-a értelmében a beterjesztett presbyteriumi és egyházközségi közgyűlési határozatokkal megváltoztatott, a fentiekben egészben közölt *uj adókulcsot* az 1895. évi január 1-től kezdődő (6) hat évi időtartamra Sarkad egyházközség részére *véglegesen jóváhagyja* s a presbyteriumot ezen határozat végrehajtására utasitja.

**75.** A b-ujlaki egyház, 30—1891. sz. egyházmegyei végzéssel jóváhagyott adókulcsát meg akarván változtatni, hogy igazságosabb adózási rendszert léptessen életbe, f. é. január 7-én 2. sz., majd aug. 5-én 1. sz. a. hozott presbyteri — s márczius 11-én 1. sz. a. — 46 szóval 4 ellen — hozott egyházközségi határozatában 11 osztályba sorozza (az eddigi 5 osztály helyett) az adózó egyháztagokat, s a legmagasabb egyházi adót (a régebbi 2 frt 50 kr, 2 véka buza és 2 véka tengeri helyett) 4 frt 20 krban s 3 véka buza, 3 véka tengeriben, a legkisebb egyházi adót pedig (a régebbi 60 kr, $^3/_8$ véka buza s $^3/_8$ véka tengeri helyett) 35 krban, $^1/_4$ véka buzában s $^1/_4$ véka tengeriben állapitja meg; és hogy az egyházi adó okozta egyenetlenség s panasz megszünjék, ez adókulcs megváltoztatása tárgyában hozott határozatainak jóváhagyását s végleges megerősittetését kéri.

Tekintettel arra, hogy folyamodó egyháznak az uj s igazságosabb adókulcsra sürgős szüksége van, egyházmegyénk közgyűlése a presbyterium s egyházközség részéről beterjesztett s az uj adókulcs megállapitása tárgyában hozott határozatokat ezuttal *kivételesen* jóváhagyja és megengedi, hogy az egyházi szükségletek annak alapján vettessenek ki; de egyszersmind utasitja az egyház előljáróit, hogy az *egyes osztályok egyházi adójának kitüntetésével* közelebb tartandó egyházmegyei közgyűlésünkhöz tegyen jelentést.

**76.** Beterjesztetett a b.-ujlaki uj lelkészi lak szakértő által is felülvizsgált tervrajza, költségvetése, a b.-ujlaki egyház és Biró János gyantai ács és vállalkozó között az ács és kőmives munkák végezésére kötött s 525 forintban megállapitott épitkezési szerződés, valamint a b.-ujlaki presbyteriumnak — az épitésnek 1895 tavaszán engedélyezése, becsatolt terv-

rajz, költségvetés és épitkezési szerződés jóváhagyása tárgyában egyházmegyénk közgyűléséhez benyujtott kérelme.

Ezzel kapcsolatban olvastatott a b.-ujlaki presbyterium azon kérelme is, hogy 1200 forint tőkepénzéből 600 forintot a lelkészi lak épitésére fordithasson, s ugyane czélból 600 forintot az egyház tagjaira vethessen ki olyformán, hogy e czimen minden házaspár egyenlően 4 forinttal lenne megterhelve, — a mikor is a még fedezetlenül maradt kiadást az avult lelkészi lak faanyagából bejövő összeg fedezné. E tárgyban f. é. julius 22-én 1. sz. a. a presbyterium 9 szóval 1 ellen, s aug. 5-én 1. sz. a. az egyházközség egyhangulag ugy határozott, hogy a felerészben alapitványi természetű 1200 forint tőkepénzből hat, esetleg hétszáz forint forditandó épitkezésre s 600 forint kivetendő.

Egyházmegyénk közgyűlése, — a szakértői felülvizsgálat s a munkadijjaknak *szakértő által eszközölt helyesbitése alapján*, a Biró János ácsmester s épitési vállalkozóval kötött épitkezési szerződést — 400 frt összegben jóváhagyja s az épitkező egyház előljáróit oda utasitja, hogy az ekép helyesbitett összeg erejéig nevezett vállalkozóval kötött szerződését egyházmegyénk espereséhez jóváhagyás végett terjeszsze be; s megengedvén a b.-ujlaki egyháznak, hogy a beterjesztett tervrajz s helyesbitett költségvetés alapján az uj lelkészi lak szükségessé vált épittetését már a jövő 1895-ik év tavaszán munkába vehesse, határozatilag utasitja az egyház előljáróit, hogy 1200 frt tőkepénzéből 600 forintot a lelkészi lak épitésére felhasználhatván, a még szükséges 600—700 forintot az e. törvény 248. §-sa értelmében osztályba sorozás alapján, rendkivüli adóképen vesse ki.

**77.** Árpádi lelkész és gondnok beterjesztik a presbyterium f. 1894. évi junius hó 4-én s az egyházközségi közgyűlés f. 1894. évi augusztus hó 12-én tartott gyűlései határozatait, melyek értelmében a lelkészi failletménynek ölenként 6 frtban, 16 öl fa árát 96 frtban megváltani elhatározták, kérik a határozat jóváhagyását.

A határozat érvénye az 1894—1898 évekre szól.

Mennyiben az egyház-tőkéjének a kamata a 96 frt évi kiadásra fedezetet nem nyujtana, a szükséglet kivetés utján fog fedeztetni.

Az egyház és lelkésze között a failletménynek 5 éven, az 1894—1898 éveken át, ölenként 6 frtban egyességileg történt megváltását s ezen 96 frtot tevő összegnek az egyház tőkéi kamatából, esetleg adókivetésből leendő fedezését egyházmegyei közgyűlésünk jóváhagyja, s jelen határozatát legfelsőbb jóváhagyás végett a főtiszteletű egyházkerületi közgyűlésre felterjesztetni rendeli.

**78.** Komádii lelkész és gondnok beterjesztik a presbyterium 1894. évi julius hó 15-én s az egyházközségi közgyűlés 1894 julius 22-én hozott határozatait, melyben egy már korábban hozott határozatuk alapján a komádii községgel közös tulajdont képező szélmalomnak megtörtént eladását jóváhagyják s az e. m. hatóság felsőbb jóváhagyását kérik.

Bemutatják az adás-vevési szerződést, mely a politikai felsőbb hatóság által már jóváhagyva lett.

Egyházmegyei közgyűlésünk a bemutatott adás-vevési szerződés alapján a komádii község és egyházközség által közös tulajdonul birt szélmalom 1499 frt 50 kr vételár melletti eladását jóváhagyja s utasitja a presbyteriumot, hogy az egyházat illető fele vételárat 749 frt 75 krt vevőtől bevevén, azt mint a szélmalom vételárát gyümölcsöző-leg kezelje, s mint elidegenithetetlen törzsvagyonról évről-évre számot adjon.

Jelen határozat felsőbb jóváhagyás végett a főtiszteletű egyházkerületi közgyűléshez felterjesztendő.

**79.** Cserméi lelkész és gondnok beterjesztik a presbyterium 1894. évi julius hó 28 án s az egyházközségi közgyűlés 1894. évi augusztus hó 5-én tartott gyűlései határozatait, mely szerint a tanitói alap 670 frt és a templom-iskola épitési alap 692 frt tőkéje felhasználásával a csongrád-megyei takarékpénztár közvetitése mellett több szentesi lakosok által megvett Glatz-féle birtokból 10 hold földnek 1330 frt vételáron megszerzését elhatározták, a határozat jóváhagyását és a vételi ügylet megkötésére feljogosittatásukat különösen azon tekintetből kérik, mert ily kedvező alkalom a vételre ritkábban nyilik s az ottani viszonyok mellett a földből nagyobb és biztosabb jövedelem remélhető.

Egyházmegyei közgyűlésünk örömmel nyujt segitséget minden egyháznak azon törekvéséhez, a midőn egyházaink pénztőkéjüket földbirtokba kivánják befektetni, különösen ha a helyi viszonyok és körülmények a tőkének földbirtokba fektetése által biztosabb és nagyobb jövedelmezését igazolják. — Miért is elvileg hozzá járul a cserméi presbyterium és egyházközségi közgyűlés azon elhatározásához, hogy tőkéinek felhasználásával akár a Székely Ádám, akár ifj. Sebes Sándor 10 hold földjét 1330 frt ár mellett megvásárolja.

Minthogy azonban a földbirtok a tőkével egyen értékű, vagy biztosabb vagyonnak csak akkor nevezhető, ha a földbirtok tehermentes tulajdonjoga is megszerezhető, kérelmező egyház lelkésze és gondnoka pedig a megvásárlani czélba vett fekvőségekről szóló telekjegyzőkönyvi kivonatokat sem mutatták be; mégis, hogy a cserméi egyháznak e. m. közgyűlésünk ujabb összejöveteléig is a megjelölt

földek megvásárlása, esetleg a telekkönyvi átirás is lehetővé tétessék, egyházmegyei közgyűlésünk az esperesi hivatalt felhatalmazza, hogy a mennyiben a cserműi egyház a megjelölt tőkék felhasználásával a megnevezett fekvőségek egyike vagy másikának oly módon megvételét eszközölni tudná, hogy a megvett fekvőség tehermentesen, de minden esetben *elkülönitett* tulajdonjoggal az egyház nevére bekebelezhető lesz, a megkötendő adás-vevési szerződést az egyházmegye nevében jóváhagyja.

Egyben kimondja egyházm. közgyűlésünk, miszerint ahhoz, hogy a megvásárlandó birtokot terhelő 6½%-os kölcsön 5½%-os kölcsönnel olymódon felcseréltessék, hogy a megvásárlandó birtok netalán több más birtokkal egyetemlegesen több más magán egyének tartozásaiért leköttessék, épen a tőke biztos befektetése és elhelyezése indokából hozzá nem járul.

**80.** A gyantai egyház, hogy a 18/1894. sz. egyházmegyei végzésnek eleget tegyen, egyházi és iskolai adóterhének némi módositásával s emelésével, leányiskolatanitójának lakásában két lakszoba egyesitésével uj tanterem nyitásáról, segédtanitó beállitásáról kiván gondoskodni; s beterjesztvén e tárgyban f. é. junius 10-én és 17-én tartott presbyteri gyűléseinek 3-ik, illetve 1-ső és 2-ik számu, — valamint f. é. junius 24-én és julius 1-én tartott egyházközségi gyűléseinek végzéseit, tisztelettel kéri,

hogy miután a harmadik tantermet az 1894/5. iskolai év kezdetéig előállitani s igy a harmadik iskolát beállitani lehetetlen, adjon haladékot egyházmegyénk 1895. szeptember 1-ig egyházuknak;

továbbá, — miután az egyháztagok, mint községi lakosok, az állandó gyermekmenhely felállitása folytán összes állami adójuk 80%-ával vannak megterhelve, s igy egy egészen uj iskola épitése az egyház lételét fenyegető terhet képezne, — a 3 szoba s konyhából álló ócska leánytanitói lak két belső szobáját — mely már régebben is tantermül szolgált — egygyé olvasztva állithassák elő a harmadik tantermet, a konyhát szobává alakithassák, s ugy ezzel mint egy kisebb melléképület előállitásával kárpótolhassák lakás tekintetében a tanitójukat, másfelől pedig az uj épitkezés terhétől legalább az egyház függő adósságának letörlesztéséig menekülhessenek;

az uj tanitói állomás 300 forintban megszabható évi dijjazását illetőleg jogosittassék föl a pesbyterium arra, hogy ebből 200 frt évi fizetésre segédtanitót hivhasson, s 100 frtot adósságtörlesztésre fordithasson;

a tandijjat, az eddigi 50 kr, ½ véka szemes tengeri, egy csirke helyett félévi részletekben előre fizetendő 1 frt 60 kr készpénzben szedhesse (2 tankötelesnél több után egy szülé sem levén ily czimen terhelhető), s az igy bejött összegből a tanitóknak 84—84 frtot, mint a dijjlevél sze-

rint megállapitott tandijjértéket kifizetvén, a maradványt más iskolai czélokra fordithassa;

az egyháztagok szénaadóját 1895 január 1-től pénzre változtathassa, minden házaspárra 1 frtot, minden özvegyre 70 krt vetvén ki, melyből aztán a szénatartozáson kivül az egyháztagok „párbér“ „napszám“ czimek alatt fennálló tartozásai, sőt az egyébiránt külön kivetett közalapi illeték és még az iskolai szükségletek egy része is fedezetet nyerne;

a presbyterium a jövő 1895 január 1-től iskolai adó czimen, az egyházi buzaadó minden litere után 2 krajczárt vethessen ki, melyből s a tandijj maradványból 300 forint tanitói fizetést állithatna elő, — egyelőre azonban ez iskolai adó $^2/_3$-da a jövő évben az emlitett átalakitási költségek fedezésére fordittatván;

a két tanitót, a dijjlevelükben foglalt 7—7 hold föld helyett, az adott érték szerint 50—50 frttal dijjazhassa;

ha és a mennyiben az egyháznak harmadik rendes tanitói állomást kellene rendszeresiteni, a két tanitónak eddig fizetésül adott 13—13 köböl buzát, 9—9 köböl tengerit a három tanitó között egyenlően megoszthassa, s a két tanitó javadalmazásául szolgáló 5—5 öl tűzifából 1—1 összesen 2 ölet elvevén, azt a harmadik tanitó javadalmazására fordithassa;

végre a dijjleveleket — az emlitett módon szándékolt változtatásig — hagyhassa meg azzal a módositással, hogy a 320 frt 50 krra értékelt tanitói fizetésekből — a széna, tandijj s esetleg a föld helyett azok dijjértékét készpénzben adhassa.

Az ismétlő iskolára vonatkozólag, — melynek életbeléptetése eddig is a szülék makacs ellenszegülésén s a hatósági támogatás hiányán szenvedett hajótörést, — ujból megkisérli a presbyterium a jövő iskolai évben a téli időszakra szoritkozva s vasárnapi iskola alakjában annak felállitását, egyelőre némi szerény tiszteletdijjat adván a tanitóknak a tanitásért; a harmadik tanitóság felállitása után pedig a felsőbb osztályok vezetésével megbizott két tanitónak dijjlevélszerűleg kötelességei közé sorozván az ismétlő iskola vezetését is. Azt azonban, a helyi viszonyok ismeretére hivatkozva, már most is kénytelen kijelenteni, hogy ha hatósági segélylyel november hótól április haváig kényszerithetők lesznek is a szülék ismétlő iskolaköteles gyermekeik feljáratására, az emlitett időn tul az lehetetlen, s e tekintetben a presbyterium semmit sem tehet.

Egyházmegyénk közgyűlése a gyantai egyháznak a kivánt egy évi halasztást — tekintettel az egyház anyagi körülményeire — megadja s megengedi, hogy a harmadik tanterem épitését s a harmadik tanitói — eshetőleg segédtanitói — állomás rendszeresitését az egyházi törvény 435. §-ának megtartásával az 1895-ik év szeptember 1-re eszközölhesse; de a mennyiben az átalakitási, illetve épitkezési költségekről, az egyházi és iskolai adónemek egy részének, valamint a dijjleveleknek czélbavett módositá-

sával szemben az egyház folyó szükségletéről s ennek fedezéséről nem nyujt tiszta tájékoztatást:

Oda utasitja a presbyteriumot, hogy egyfelől uj tanterem épitésén buzgólkodjék, másfelől pedig ennek költségvetését, továbbá az egyház minden szükségeinek számbavételével készitett egyházi adókulcsot, a netalán módositandó dijjleveleket az uj tanitói állomás dijjlevelével terjessze be közelebb tartandó egyházmegyei közgyűlésünkhöz, s kérje azoknak jóváhagyását. Ezuttal azonban figyelmeztetni kivánja a presbyteriumot egyházmegyénk közgyűlése, hogy az a nélkül is szerény tanitói jövedelmeket ne csonkitsa meg, továbbá az egyháztagok közalapi járulékait az egyházi törvények értelmében vesse ki és szedje be; végre az ismétlő iskolát már a jövő iskolai évben hatósági segélyyel is léptesse életbe, elvárván e tekintetben a presbyterium buzgó közreműködését.

**81.** Olvastatott a gyantai presbyteriumnak Pap Gábor leánytanitója ügyében f. é. julius 22-én 3. sz. a. hozott végzése, s ennek kapcsában egyházmegyénk közgyűléséhez intézett folyamodványa, melyben a f. évi márczius hó 29-én 18. sz. a. hozott egyházmegyei határozat végrehajtásának egy évre függőben tartását kivánva, tisztelettel kéri, hogy mivel leánytanitója csekély jövedelme miatt segédtartásra nem kötelezhető, valamint nyugdijazása sem eszközölhető a miatt mert sem az országos sem az egyházmegyei tanitói gyámintézetnek nem tagja, az egyház pedig szegénysége miatt képtelen őt nyugdijjban részesiteni; hivatalától véglegesen elmozditani pedig 73 éves s 50 évnél régebb idő óta tanitóskodó tisztviselőjét nem kivánhatja: e leánytanitói állomásnak 320 frt 50 krról 400 frtra felemelt javadalmazásából 200 frt fizetésre segédtanitót hivhasson, a mikor is a Pap Gábor leánytanitó tiszte maradna a II—V. osztályokban a fi- és leánynövendékek olvastatása, az imák felkérdezése, a bibliai történetek felmondatása, minden egyéb tanitói teendők végzésével a fitanitó és segédtanitó bizatván meg. mely utóbbi állásra — utólagos jóváhagyás reményében — már pályázat is hirdettetett. Végül kijelentik, hogy ha Pap Gábor leánytanitó működése a jövő tanévben is kifogás alá esnék, az egyház, sajnálattal bár, kénytelen leend őt bizonytalan szomoru sorsára bizni. E megállapodásuk jóváhagyását, ellenesetben a követendő eljárásra szigoruan körülirt utasitást kérnek az egyház elöljárói.

Egyházmegyénk közgyűlése — azon föltétellel, hogy már a jövő iskolai évben segédtanitó állittatik be a gyantai egyház iskolájába, s hogy tanitóinak működését az iskolaszék presbyterium kötelességszerűleg a népiskolai szervezet értelmében szigoruan ellenőrzi, azon reményben, hogy leányiskolájában már legközelebb sikert fog feltüntetni a tanitás eredménye, — helyet adva a presbyterium kérel-

mének, megengedi, hogy a jövő iskolai évben Pap Gábor mint leánytanitó működhessék, de egyuttal fölkéri esperes urat, hogy a mennyiben a gyantai egyház segédtanitót nem állitana be iskolájába, az e törvény 434. §-sa értelmében intézkedjék.

**82.** A radna-lippai egyház épület vételből eredt 830 frt adósságának törlesztésére, illetve önerején elő nem állitható 670 forint hiányának apasztására (évi 294 frt törlesztési hányadának fedezésére) 300 forint közalapi segélyt kér.

A missziói fontos feladat teljesitésére hivatott, de adóssági terhekkel küzdő egyházat, mely még mindig az alakulás okozta sulyos helyzetének váltsága alatt áll, s áldozatai daczára is csak segély nyeréssel törleszthetí épitkezésből eredt adósságát, 300 frt közalapi segélyre melegen ajánlja egyházmegyénk közgyűlése addig is, mig tőkesegélyt nyerhet.

**83.** A ménesgyoroki egyház iskola épitésből eredt (420 frt) adóssága törlesztésére, lelkészi fizetés hátralékból származott tartozása (500 frt) teljesitésére, s behajthatlan egyházi adó hátraléka leirásának fedezésére 1000 forint közalapi segélyért folyamodik.

A csekély számu elszegényedett s csapásokkal sujtott hivekből álló és eladósodott kis egyházat, melynek missziói hivatása van, — hogy adósságát törleszthesse, 200 forint közalapi segélyre buzgón ajánlja egyházmegyei közgyűlésünk.

**84.** A pankotai egyház épitkezésből eredt 1273 forint adósságának törlesztésére 150 forint közalapi segélyt kér.

A még mindig tetemes adósság terhe által nyomott, idegen nemzetségek közt élő s szegény iparosokból álló egyházat 100 frt közalapi segélyre ajánlja egyházmegyénk közgyűlése.

**85.** Vadas Gyula cserményi s. lelkész-tanitó, csekély jövedelmére hivatkozva, 100 forint közalapi segélyért folyamodik.

Folyamodó s. lelkész-tanitót, ki missziói őrpontján ugy iskolájának jeles vezetése által, mint a leányegyház anyagi jólétre törekvése körül sikert mutat föl, — tekintettel szerény jövedelmére, 100 forint közalapi segélyre buzgón ajánlja egyházmegyénk közgyűlése.

**86.** Szabó József szintyei s. lelkész-tanitó. rendkivül csekély fizetésére hivatkozva, 100 frt közalapi segélyért kérelmez.

A csekély jövedelmü s missziói feladat teljesitésére hivott s. lelkész-tanitót, — ki a szegény s még mindig a betelepülés nehezségeivel küzdő egyháztagok javára, idegen nemzetiség s felekezet közt tisztét buzgón és sikerrel teljesiti, 100 forint közalapi segélyre melegen ajánlja egyházmegyei közgyűlésünk

**87.** Hajdu Elek vadászi, Szondy György gyantai, Kiss György szakáli lelkészeknek, valamint a pankotai anya- és a nyégerfalvai leányegyháznak a ref. segélyegylethez segélynyerés czéljából intézett kérvényeit,

a midőn a főtiszteletü egyházkerülethez, illetve a ref. segélyegyleti választmányhoz fölterjeszti egyházmegyénk közgyülése, buzgó ajánlatával támogatván Hajdu Elek vadászi és Szondy György gyantai lelkészek kérelmeit,

ugyanakkor a szintyei leányegyházat, — mely csakis segélyezéssel tartható fenn — a főtiszteletü egyházkerület ref. segélyegyleti választmányának jóakaratu figyelmébe segélyezésre melegen ajánlja.

**88.** Kondor Imre nyégerfalvai előkönyörgő tanitó annak fölemlitésével, hogy a bérlevelében foglalt államsegély két év óta önhibáján kivül elvonatott tőle, holott jövedelme csekély, s e mellett az országos tanitói nyugdijalap javára közelebb is 50 forinttal lett megadóztatva; hivatkozva anyagi nehéz viszonyaira, az általa 2 év előtt élvezett 30 forint államsegély megadását kéri.

Folyamodó kérvénye az egyházmegye államsegélyt kiosztó bizottságához áttétetik intézkedés végett.

**89.** Szondy György lelkész a hovatovább létalapjában fenyegetett széplaki leányegyház részére valamely alapból fokozottabb támogatást kér, kijelentvén, hogy a leányegyház

a f. évi márczius 29-én 42. sz a. hozott egyházmegyei végzésben 107 lélek után rárótt 2 frt 14 kr közigazgatási költség terhét se képes viselni, mert tagjai koldus szegények, kiktől 1—2 tag kivételével a közalapi illeték se hajtható be;

könyör és kegyadományból vásárolt földje a vizáradások miatt értéktelenné vált, s mig e miatt 20 forint évi jövedelemtől esett el, addig kiadása az országos tanitói nyugdijilleték fizetése miatt 12 forint évi teherrel nőtt, — mely régebben a községi közköltőből nyert fedezetet;

1 forint 91 krt tevő tűzkárbiztositási dijját is a lelkész kénytelen fizetni;

a leányegyházat 1892. és 1893-ról 34 frt adóhátralék terheli, melynek nincs fedezete;

a leányegyháznak jövedelme apad, terhe nő, s félő, hogy az állami növekedő követelések miatt előbb-utóbb kisbirtokának elárverezésére kerül a sor, pedig kis imaházának teteje csupa rongy, harangállványa düledező, s fedezet ezeknek helyreállitására sincs.

Folyamodó lelkész elmondja, hogy az egyház tagjai áldozathozatalra képtelenek, hogy már a vallás- és közoktatásügyi miniszteriumnál is kérvényezett, miszerint a 12 frt országos tanitói nyugdijilleték terhe alól mentessék föl a leányegyház; elmondja, hogy ő maga lelkészi földjének jövedelméről is lemondott a leányegyház javára 5 év óta, ezen felül fizette annak tüzbiztositási dijját, sőt jórészben a tagjaira eső közalapi járulék összegét is. Végül ismételten különösebb támogatást kér a leányegyház részére, melynek hogy terheit viselhesse, harangállványát kijavithassa, legalább is 60—70 frtra, folyó szükségletek czimén legalább 25 frtra volna szüksége; az országos tanitói nyugdijilleték fizetését maga a lelkész szivesen felajánlja. Az épület kiigazitás a leányegyház 150 frt tőkéjéből s kölcsönből lenne eszközölhető.

Folyamodó lelkésznek kérelmét sajnálattal bár, de ily alakban nem teljesitheti egyházmegyénk közgyűlése, annyival inkább, mert semminemü segélyalappal nem rendelkezik.

**90.** A pankotai egyháznak — segélygyüjtés tárgyában — a főtiszteletü egyházkerület közgyüléséhez intézett kérvényét

annak kiemelésével terjeszti fel egyházmegyénk közgyűlése, hogy kérelmező egyház évek előtt hasonló czélból már országos gyüjtést eszközölt, ez alkalommal jelentékeny összeget kapott s közalapi segélyben is többször részesült már.

**91.** Scrhötter Dániel és Gyöngyösi Elek sarkadi leánytanitók hivatalukban megerősittetésüket, bekebeleztetésüket kérik.

Folyamodó tanitók beterjesztett oklevelük alapján tanitói hivatalukban véglegesittetnek a 74/1891. sz. egyházmegyei végzés fentartásával.

**92.** Tóth István szalontai illetőségű, a debreczeni ev. ref. főiskola V. gymnasiális osztályát jeles eredménynyel végzett tanuló a saját, Balogh József erdőhegyi ev. ref. tanitó fia Balogh Gyula, a debreczeni ev. ref. főiskola V. gymnasiális osztályát jeles eredménynyel végezett tanuló nevében a nagyszalontai egyházmegye alapitványára felvételüket kérik

Ugy Balogh Gyula, mint Tóth István igazolván azt, hogy a debreczeni ev. ref. főgymnasium ötödik (V.) osztályát jeles eredménynyel végezték, egyházmegyénk közgyűlése az egyházmegye alapitványára mindkettőjüket felveszi, az alapitvány 1894—1895. iskolai évi kamatainak

egyenlő felerészekben élvezetére őket feljogositja s erről a debreczeni ev. ref. főiskola főgymnasiumi igazgatóságát jelen határozat közlésével értesiti.

**93.** Beterjesztetett a berek-böszörményi egyház kisebb leánytanitói állomásának dijlevele, mely szerint ezen állomás javadalma a természetben adott lakás és házi kert használatán kivül tesz:

1. Készpénz ... ... ... ... ... ... 200 frt.
2. Tandij ... ... ... ... ... ... 200 frt.
3. Ötödéves 50 frtos korpótlék.

Összesen: 400 frt.

Ha azonban a tandij nem ütné meg a 200 frtot, az egyház tartozik azt kiegésziteni.

A tandij minden gyermek után 1 véka buza, — 1 frt 50 kr, — 42 kr és egy csirke — 20 kr.

Minthogy pedig a berek-böszörményi egyház most még nincsen olyan helyzetben, hogy magasabb javadalmat adhasson, melyből egy családos tanitó is gond nélkül megélhessen: ezen állomást nőtanitóval kivánja betölteni.

Egyházmegyénk közgyűlése a berek-böszörményi kisebb leánytanitói állomás 400 frtra értékelt dijlevelét jóváhagyja, de kiköti, hogy későbbi félreértések kikerülése czéljából a tandijul adott egy véka buza mindig 1 frt 50 kr értékűnek vétessék, azon okból, mert a berek-böszörményi belhivatalnokok terményváltsága is ezen értékben fizettetik.

Ezen jóváhagyott dijlevél végső megerősités végett a főtiszt. egyházkerületi közgyűlésre felterjesztetik.

**94.** Jelen gyűlés jegyzőkönyvének hitelesitésével

Széll Kálmán esperes elnöklete alatt Dr. Balogh Elek, Böszörményi Lajos tanácsbirákat bizza meg egyházmegyénk közgyűlése.

---

Hitelesitették Nagy-Szalontán, 1894. augusztus 23. és 28-ik napjain: Széll Kálmán ev. ref. esperes, Dr. Balogh Elek és Böszörményi Lajos egyházmegyei tanácsbirák.

---

A 67, 70, 71, 96. számokat jegyzette: *Sántha István* világi főjegyző.

A 66, 74, 77, 78, 79, 91, 92-ik számokat jegyzette: *Hadházy Kálmán* világi aljegyző.

A 69, 72, 73, 75, 76, 80, 81, 82, 83, 84, 85, 86, 87, 88, 89, 90, 97. számokat jegyzette: *Nagy Imre* lelkészi aljegyző.

Az 54, 55, 56, 57, 58, 59, 60, 61, 62, 63, 64, 65, 68, 93, 94, 95. számokat jegyzette: *Balog Ambrus* lelkészi főjegyző.

Mindezen számoknak az illető jegyzők egyszersmind előadói is voltak.

---

## Egyházmegyei bíróság által tárgyalt ügyek.

**95.** Egyházmegyénk közgyűlése 64. számu végzésének *d*) pontjában foglalt felhivás alapján:

egyházmegyei bíróságunk az egyházi törvény 283. §-a értelmében időszaki tanácsát megalkotja, annak tagjaiul, a rendes elnökségen kivül, rendes tagokul: Balog Ambrus, Ercsey Sándor tanácsbirákat, — póttagokul pedig: Böszörményi Lajos, Dr. Balogh Elek és Nagy Imre szintén tanácsbirákat egy évi időtartamra megválasztja.

**96** A sarkadi ev. ref. egyház előljárósága bejelenti, hogy Szilágyi György volt egyházgondnok, az u. n. „*szőrgyakrai here*“ árát, 54 frt 60 krt bevételül akképen számolta el, hogy két darab hiányosan kiállitott kötelezvényt adott át utódjának; — de azok értékét a vagyontalan vásárlóknál nem biztositotta s e miatt a követelés behajthatatlanná vált.

Ezért a presbyterium Szilágyi Györgyöt elmarasztalta s gondnoki számadása terhe alól is a felmentést csak oly feltétel alatt adta meg, ha a két kötelezvény értékét kiegyenliti.

Kéri ennélfogva, hogy Szilágyi György volt gondnok az egyháznak okozott kárban elmarasztaltassék.

A tárgyalás megnyittatván, Sántha István tanácsbiró, mint előadó, az ügy állásáról előterjesztést tesz, a bizonyitékokat bemutatja.

Annak utánna kihallgatta a bíróság ugy a panaszos egyház képviselőjét, mint a behivásra személyesen megjelent Szilágyi György volt gondnokot.

Panaszos egyház irásban beadott kérelméhez ragaszkodik.

Szilágyi György volt egyházgondnok előadja, hogy a kérdéses luczerna nyilvános árverésen adatott el. Leelősy Ferencz és Sárosi Imre vevőket maga is igyekezett lebeszélni arról, hogy az árverelők közé belépjenek, mert tudta, hogy vagyontalanok. — De nem hallgattak reá, a luczernát megvették és elszállitották a nélkül, hogy árát kifizették volna. Ugy véli egyébként, hogy a felelőség nem csupán őt terheli, mert az árverésnél az egyháznak két gazdasági tanácsosa is volt jelen.

Tárgyalás befejeztével a bíróság zárt ülésben következőleg

i t é l t:

A bemutatott iratokból, de panaszlott beismeréséből is kétségtelenül kitünik, hogy Szilágyi György volt egy-

házgondnok az egyház tulajdonát képező luczernát hitelben adta el a nélkül, hogy a vétel árt az általa is vagyontalanokul ismert vevőknél az árverés alkalmával vagy később, a luczerna kiadása előtt kellőképen biztositotta volna.

Miután törvényeink 97. § a szerint az egyházgondnokok a kezelésök alatt álló egyházi javakért minden vagyonukkal felelősök, miután a törvény minden egyházi tisztviselőt, ki cselekvése vagy mulasztása által kárt okoz, a megtérités kötelezettségével terheli; — itt pedig az egyház követelése azért vált behajthatatlanná, mert gondnok a biztositék beszerzése körüli köteles felügyeletet, bár nem rosszhiszemüleg, de elmulasztotta:

*ellene a felmerült kár erejéig, egyházi törvényeink 300 §. 10. pontjához képest a felelőség itéletileg kimondatott.*

Mely itéletet az elnök az érdekelt felek előtt azonnal kihirdette.

Jegyzette: **Sántha István.**

**97.** Fenesi Mihály tenkei lakos felebbez az esperesi hivatal által 252 1894. sz. a. hozott azon határozat ellen, mely szerint ő mint tőkepénzes vagyonos ember, a tenkei egyház presbyteriuma által terhére rótt 1 frt 97 kr egyházi adó alól föl nem menthető

Felebbezése indokául fölemliti, hogy cselédként szolgál, — mit nem tenne ha tőkepénzes vagyonos ember volna, s ez állitás különben sincs bizonyitékkal támogatva; továbbá az sincs bebizonyitva, hogy neki államadó alá vont tőkepénze van, s nem jogos egyszerü bemondás alapján megadóztatni valakit, mert ily alapon a fél tagadása esetén még az állam se rójja meg adóval polgárát; de meg az esperesi hivatal nem vette figyelembe, hogy felebbező nem önálló ember, hanem cseléd s neheztelvén, hogy Tenkén a cselédek közt egyedül ő van megadóztatva, csupán azért mert nem dorbézolja el keservesen megszerzett csekély vagyonkáját.... s jól ruházkodik, föltételezi, hogy cselédtársai azért nincsenek megadóztatva, mert jobban tudják leplezni vagyonukat. Mindezek alapján a törvénytelenül reá rótt egyházi adó törlését kéri.

Olvastatott a tenkei presbyterium által e tárgyban f. évi május 27-én 2. sz. a. hozott végzés, mely szerint Fenesi Mihály tőkepénzes, vagyonos ember, ki a legkisebb egyházi adóval van megróva, miért is az egyházi adó alól fel nem menthető, kérvén az esperesi hivatalt, hogy folyamodót kérelmével utasitsa el.

Egyházmegyénk közigazgatási birósága a tenkei ev. ref. presbyterium indokolt végzése alapján, felebbező Fenesi Mihályt kérelmével elutasitja, s az egyházi törvény 251. §-sa értelmében a reá rótt 1 frt 97 kr egyházi adófizetésére kötelezi.

Indokok:

A presbytérium végzésileg kifejezett nyilatkozata szerint, felebbező, tőkepénzes vagyonos egyháztag, s mint ilyen a legkisebb egyházi adóval van terhelve.

Maga felebbező se tagadja, hogy vagyonos: miért is az egyházi adófizetés kötelezettsége alól föl nem menthető.

Jegyzette:

**Széll Kálmán,**
elnök.

**Nagy Imre,**
e. m. aljegyző.

# Tárgymutató.


54. Gyűlési képviselők igazolása.
55. Meg nem jelenőkről jelentés.
56. A tanácskozás sorrendje megállapittatik.
57. Esperesi jelentés a törvényszerü egyházlátogatásról.
58. „ „ az elnökileg elintézett ügyekről.
59. Szakáli tanitóság javadalma államsegélylyel való pótlásra ajánltatik.
60. Pankotai „ „ „ „ „ „
61. Fekete-tóthi lelkész javadalma maradjon érintetlenül.
62. Köte-Gyánban a tanitók ötödéves korpótléka hiány gyanánt még most nem vehető fel.
63. Esperesi jelentés a skontro ügyekről.
64. Az egyházi törvény életbeléptetésére vonatkozó intézkedések.
65. Egyetemes lelkészi gyám- és nyugdijintézet alapszabálytervezete a 36. és 39. §§ ok változtatásával elfogadtatik.
66. Esperesi számadás 1894. márcz. 29. julius 18-ig jóváhagyása.
67. Számvevőszék jelentése.
68. Javaslat a népiskolai táblás kimutatás egyszerüsitése iránt.
69. Bélzerindi lelkészválasztás jóváhagyása.
70. Tanitói segély-egylet 1893. máj. 1. — 1894. máj. 1-ig terjedő számadás testületi jóváhagyása tudomásul szolgál.
71. Köte-gyáni uj adókulcs jóváhagyása.
72 Geszti „ „ „
73. Geszti dijlevelek „
74. Sarkadi uj adókulcs „
75. Belényes-ujlaki uj adókulcs „
76. Belényes-ujlaki lelkészlak ügye.
77. Árpádi lelkész fafizetésének megváltása.
78. Komádii szélmalom eladása.
79. Cserműi földvásárlás.
80. Gyantai 3-ik tanitóság ügye.
81. Papp Gábor gyantai tanitó ügye.
82. Radna-Lippai egyház 300 frt közalapi segélyre ajánltatik.
83. Ménes-gyoroki „ 200 „ „ „ „
84. Pankotai „ 100 „ „ „ „
85. Cserműi s. lelk. tanitó 100 „ „ „ „
86. Szintyei „ „ „ 100 „ „ „ „

87. Szintyei leányegyház, Hajdu Elek, Szondy György lelkészek ref. segélyegyleti segélyre ajánltatnak.
88 Kondor Imre nyégerfalvai előkönyörgő tanitó államsegély iránti kérvénye az illető bizottsághoz tétetik át.
89. Széplaki egyház nagyobb foku segély iránti kérelme nem teljesithető.
90. Pankotai egyház segélygyüjtés iránti kérelme az egyházkerületre felterjesztetik.
91. Schrötter Dániel és Gyöngyösi Elek sarkadi tanitók hivatalukban megerősittetnek.
92. Tóth István és Balogh József debreczeni tanulók az egyházmegye alapitványára felvétetnek.
93. A berek böszörményi kisebb leánytanitóság dijlevele jóváhagyást nyer.
94. Hitelesitő bizottság kinevezése.
95. Egyházmegyénk birósága az időszaki tanács tagjait megválasztja.
96. Szilágyi György sarkadi volt kurátor 54 frt 60 krban elmarasztaltatik.
97. Fenesi Mihály tenkei lakos felebkezése elutasittatik.